

PÖLÖSKEFŐ

**TELEPÜLÉSSZERKEZETI
ÉS SZABÁLYOZÁSI TERVE**

LEÍRÁSOK

KANIZSATERV KFT

2006. szeptember hó

1.

TERVEZŐK JEGYZÉKE

Pölöskefő község településszerkezeti és szabályozási tervéhez

Lénárt Erzsébet
KANIZSATERV Kft

település tervező
TT1-20-0072/01

Tóth János
Linakron Kft

közlekedés tervező
K1d-1/20-0183

Ferencz Attila
Linakron Kft

közmű tervező
V3a-1, V3c-1,
BSzFG 20-0184

Veit Attila
Profi-Vill '94 Kft

vill. tervező
V1-20-0220

Lencsés Gábor
Opál Mérnöki Iroda

tájrend. környezetalakítás
KV-20-302, VK-2-20-302

Nagykanizsa, 2006. szeptember hó

2.

TARTALOMJEGYZÉK

Pölöskefő község településszerkezeti és szabályozási tervéhez

I. Tervek:

– SZ-1	Pölöskefő településszerkezeti terve	M = 1 : 10.000
– SZ-2	Pölöskefő külterület szabályozási terve	M = 1 : 10.000
– SZ-3	Pölöskefő belterület szabályozási terve	M = 1 : 2.000
– SZ-4	Környékterv	M = 1 : 20.000
– U-01	Mintakereszttszelvények	M = 1 : 100
– V-01	Vízellátás helyszínrajza	M = 1 : 4.000
– Sz-01	Szennyvízelvezetés helyszínrajza	M = 1 : 4.000
– CS-01	Csapadékvíz elvezetés helyszínrajza	M = 1 : 4.000
– G-01	Gázellátás helyszínrajza	M = 1 : 4.000
– Ge-1	Villamos energia ellátási terv – belterület	M = 1 : 4.000
– Ge-2	Villamos energia ellátási terv – külterület	M = 1 : 10.000

II. Irományok:

1. Tervezők jegyzéke
2. Tartalomjegyzék
3. Pölöskefő rendezési tervének ismertetése
4. Szabályozási tervek leírása
5. Regionális összefüggések
6. Alátámasztó szakági munkarészek:
 - A. Örökségvédelmi hatástanulmány
 - A/1. Régészet
 - A/2. Helyi értékvédelem, természetvédelem
 - B. Tájrendezési, környezetalakítási és környezetvédelmi javaslat leírása
 - C. Közlekedési javaslat leírása
 - D. Közmű javaslat leírása
 - E. Villamos energia ellátási és távközlési javaslat leírása

7. Településszerkezeti terv leírása /54/2006.(XI.13.) sz. határozat/

8. Helyi építési szabályzat /14/2006.(XI.13.) sz. rendelet/

Nagykanizsa, 2006. szeptember hó.

3.

PÖLÖSKEFŐ KÖZSÉG RENDEZÉSI TERVÉNEK ISMERTETÉSE**I. Előzmények:**

Pölöskefő község Önkormányzata megbízta társaságunkat –a KANIZSATERV Kft-t - a község településszerkezeti és szabályozási tervének elkészítésével.

A tervezés mindkét része egy ütemben készül.

A településszerkezeti és szabályozási terv, valamint a helyi építési szabályzat elkészítésére vonatkozóan az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, valamint a végrehajtására vonatkozó (1998. jan. 1-én hatályba lépett és többször módosított) 253/1997. (XII.20) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről (OTÉK) rendelkezik.

A tervezési feladatot meghatározta Pölöskefő Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 19/2005.(06.13.) számú határozattal módosított 50/2004. (12.14.) számú határozata (településfejlesztési koncepció), mely térképi mellékletével együtt tartalmazza a község fejlesztési elképzeléseit.

A településfejlesztési koncepciót Megbízó megküldte a véleményezési eljárásban érdekelt államigazgatási szerveknek és szakhatóságoknak.

A vélemények figyelembe vételével kialakított főbb településfejlesztési célok:

- Lakóterület bővítése a község belterületétől K-re, valamint a két községrész között az út mindkét oldalának beépítésével
- Gazdasági terület fejlesztés a 7529 sz. úttól D-re eső jelenleg mezőgazdasági művelésű területen
- Szennyvízvezeték hálózat kiépítése

A tervezés során az alábbi adatok álltak rendelkezésünkre:

- Településfejlesztési koncepció
- Digitális alaptérképek a közigazgatási területről, valamint a belterületről, melyeket a Földmérő Kft készített (Nagykanizsa, Rozgonyi u. 1.)
- Hiteles alaptérképek 1:2.000 méretarányban, melyeket a Földmérő Kft. a Zala megyei Földhivaltól szerzett be.

II. A tervezési terület vizsgálata

A község rendezési tervének elkészítéséhez előzetesen fel kellett tární a terület jelenlegi állapotát, adottságait, részint a terület bejárásával, részint statisztikai, tulajdonjogi stb. adatok beszerzésével.

A közigazgatási terület Zala megye D-i részén, Nagykanizsa vonzáskörzetében, Nagykanizsától É-i irányban kb. 20 km-re található. A terület jellemzően sík terület (Principális és Szévíz völgye). A község két belterületi része a közigazgatási terület középső és Dny-i részét foglalja el. Domborzata 145,0 m Bf és 174,1 m Bf magassági szintek között változik.

Szomszédos települések: Hahót, Kilimán, Gelse, Kacorlak, Zalaszentbalázs.

A terület élővizei: a közigazgatási terület K-i határát alkotó Principális csatorna, mely a Murába szállítja vizét, a közigazgatási terület Dny-i határát alkotó Kacorlaki patak (Principálisba folyik), valamint a Szévíz csatorna, mely a Zala folyóba torkollik.

A területet az országos közlekedési hálózathoz az É-D-i irányú 74-es sz. Nagykanizsa-Zalaegerszeg és a 7527-es sz. Újudvar-Pacsá út vonal kapcsolja. Mindkét utat a belterületen áthaladó 7529 sz. úttal lehet elérni. A K-Ny-i irányú hosszabb távú közlekedést D-en Nagykanizsánál a 7. sz. főútvonal, É-on a Pacsánál elérhető 75 sz. főút biztosítja.

A községben vasútvonal, ill. vasútállomás nincs, az a szomszédos Gelsén érhető el legközelebb.

Főbb statisztikai adatok:

A közigazgatási terület nagysága: 1232 ha, ebből belterület 84 ha, külterület 1148 ha.

A lakónépesség változása 1960-tól vizsgálva:

1960	1970	1980	1990	1995	2000	2004
869	714	644	531	514	514	482

Az adatokból látható, hogy az utóbbi évtizedekben a lakónépesség az 1990-ig erőteljesen csökkent, utána enyhén csökkent, illetve stagnált.

A népesség korösszetétele kedvezőnek mondható, a lakosok 21,8 %-a 18 éven aluli, 55,4 %-a aktív korú (18-59 éves), és 22,8 %-a idősebb korú (60-x éves). A községet egyenlőre nem fenyegeti az elöregedés veszélye.

A lakásállomány 2004-ben 158, az egy lakásra jutó lakosszám: 3,05 fő/lakás.

A községben óvoda és iskola nem működik, a gyermekek Zalaszentbalázusra járnak.

A község további intézményei: Önkormányzati Hivatal, orvosi rendelő (kijáró háziorvossal), római katolikus plébánia, faluház, könyvtár. A postai feladatokat mozgó posta végzi.

A községen belüli munkahelyeket az intézmények, a kereskedelmi, szolgáltató és egészségügyi létesítmények (szociális otthon), valamint a helybeli vállalkozók biztosítják.

Meglévő művi és természeti értékek:

A kül- és belterületen 3 helyen régészeti lelőhelyek találhatók. A településfejlesztési elképzelések ezek egyikét sem érintik.

A területen egy műemlék épület található, a római katolikus templom a községközpontban. Helyi védelmet igénylő művi értékek is találhatók (Csertán kastély, volt Pálffy kúria, belterületi és külterületi keresztek).

A kastélykert és a faluház (volt kúria) növényállománya értékes.

A Principális csatorna közelében lápterületek vannak, melyek országos jelentőségű természetvédelmi területek.

A Principális csatorna völgye, valamint a Szévíz csatorna és Kacorlaci patak környéke „Natura 2000” védett terület.

A község tagja a Nagykanizsa és környező települések Területfejlesztési Társulásának.

Kiépített közművek: villany, víz, és vezetékes gáz. Szennyvízcsatorna jelenleg még nincs kiépítve.

A hulladékelszállítás szervezett formában megoldott (kapcsolódás a nagykanizsai rendszerhez).

A közigazgatási területen az alábbi területfelhasználási egységek találhatók:

1. Lakóterületek:

A lakóépületek csak belterületen találhatók, a falusias lakóterületre jellemző beépítéssel, általában oldalhatáron álló épületelhelyezéssel. A lakóterületeken kevés a beépíthető foghíjtelek.

A lakóépületek 88 %-ának állaga jó, vagy megfelelő, 12 %-a rossz állagú.

2. Településközponti vegyes terület:

A Széchenyi tér és az Ady utcai útkereszteződések környékén találhatók. Itt helyezkedik el a Polgármesteri Hivatal, orvosi rendelő, templom és plébánia, faluház és könyvtár. További településközponti terület Dusnok községrészben a szociális otthon területe.

3. Gazdasági területek:

A belterületől északra lévő külterületi mezőgazdasági major területén állattartást folytatnak (sertés).

Belterületen Dusnok községrészben egy jelenleg nem működő major területét a továbbiakban is gazdasági területként kívánják hasznosítani.

4. Különleges területek:

A község belterületének északi végén található a temető. Megfelelő állapotú ravatalozóval rendelkezik. A temető jelenlegi kihasználtsága kb. 40-50 %. A temető melletti telkeken meglévő lakóépületek egy része 50 m távolságon belül helyezkedik el.

A belterület központi részén, a 7529 sz. közúttól D-re található a sportpálya, mely kellően gondozott, nagysága távlatban is megfelelő.

5. Közlekedési és közmű területek:

A közigazgatási területen és a községközponton K-Ny-i irányban halad át a 7529 sz. Gelsét és Zalaszentbalázst összekötő országos mellékút.

A tervezési területet D-i irányból közelíti meg a 7531 sz. országos mellékút, mely a Magyarszerdahely-Újudvar közti 7528 sz. közutat és a 7529 sz közutat köti össze, áthaladva Kacorlak községen.

A közigazgatási területen lévő további utak: a belterületi utcák, valamint a mezőgazdasági területeket feltáró utak.

A közigazgatási területen belül térségi jelentőségű elektromos távvezeték halad át.

6. Zöldterületek:

A község belterületén kisebb parkosított terület van a faluháztól D-re, a közút mentén, valamint a közintézmények területén vannak szabadon látogatható parkosított területrészek (faluház telkén park védett növényekkel, könyvtár telkén korszerű játszótér).

7. Erdőterületek:

A közigazgatási területen található erdők mennyisége nem jelentős. Egy erdőfolt kivételével mindegyik a Natura 2000 természetvédelmi területen helyezkedik el, egy részük láp jellegű.

8. Mezőgazdasági területek:

A szántó művelési ágba tartozó területek nagyobb része a közigazgatási terület középső részén található a kissé magasabb fekvésű területeken. A Principális és a Szévíz csatorna, valamint a Kacorlakai patak mentén lévő mezőgazdasági területek inkább rét és legelő művelési ágba tartoznak, túlnyomórészt a Natura 2000 természetvédelmi területen találhatók, melyek egy része láp jellegű.

Kert, ill. szőlőművelésű terület a közigazgatási területen belül nem található.

9. Vízgazdálkodási területek:

A közigazgatási területen átfolyó patakok (Principális csatorna, Szévíz csatorna, Kacorlakai patak) területe.

III. A településrendezési terv általános leírása

Az Önkormányzat településfejlesztési koncepciója alapján a fejlesztési célokat az alábbiakban ismertetett módon biztosítja a terv:

Beépítésre szánt területek:

- Lakóterületek: építési övezete szerint mindegyik telektömb falusias lakóterület (Lf). Fejlesztése külterület belterületbe csatolásával (6,8 ha) a két községrész összekapcsolásával, a 7531 sz. út kétoldali beépítésével történik.

További lakóterület fejlesztést külterületen, a község keleti belterületi határa mentén É-D-i irányban futó utcával tervezünk (5,6 ha). További tartalék lakóterület lehetőségét jelöli a terv az előző fejlesztés mentén egy utca kétoldali teleksorával (12,9 ha), melynek megvalósulása csak az első két ütemben tervezett lakóterület bővítések megvalósulása után, várhatóan e terv távlatán túl lehetséges.

A tartalék lakóterület szabályozására e terv keretén belül nem kerül sor.

- Településközponti vegyes területek (Vt): e területeken találhatók az intézmények. Fejlesztésüket az Önkormányzat nem tervezi.

- Gazdasági területek:

Kereskedelmi, szolgáltató terület (Gksz):

Fejlesztésként a 7529 sz. közút D-i oldalán a belterülethez kapcsolódóan a 079 hrsz. telek egy részének igénybevételével tervezett.

Dusnok községrészben lévő jelenleg nem működő major területét szintén kereskedelmi, szolgáltató terület céljára kívánja az Önkormányzat felhasználni.

Egyéb ipari gazdasági területek (Gip):

A külterületen lévő mezőgazdasági major területe meglévő egyéb ipari gazdasági egység.

Dusnok községrész területén lévő jelenleg nem üzemelő major területét továbbra is egyéb ipari gazdasági célra kívánja felhasználni az Önkormányzat.

- Különleges területek:

Belterületen, a község É-i részén található a meglévő temető (Kt), melynek környezetében 50 m-en belül is épültek lakóépületek. A temető szomszédságában még be nem épült telek továbbra sem építhető be. A temető területe távlatban is megfelelő, bővítése nem szükséges. Dusnok községrészben egy kisebb temető található, mely jelenleg is működik, bővítése szükséges. A lakótelkek felé a védőtávolság nem biztosított. A sportpálya (Ksp) a községközpontban megfelelő nagyságban rendelkezésre áll, bővítése nem szükséges.

Beépítésre nem szánt területek:

- Közlekedési és közmű területek

A leírás vizsgálati részében a meglévő utakat ismertettük. Az országos mellékutak (7529, 7531 számúak) védőtávolsága külterületen az úttengelytől számított 50-50 m. A terv javaslatot tesz az útvonal községközponti részének korrekciójára.

Az országos közúthálózat fejlesztése a település közigazgatási területét is érinti. A tervezett M9-es autópálya jelenleg ismert egyik nyomvonal-változata a közigazgatási területet a keleti részen É-D-i irányban szeli át. Védőtávolsága 100-100 m.

A település belső úthálózata - kiszolgáló utak – önkormányzati tulajdonban vannak.

A község külterületének feltárását mezőgazdasági utak biztosítják.

A község K-i oldalára tervezett lakóterületen új utcák építése szükséges.

A közművek elhelyezése belterületen közterületen, közlekedési és közmű területeken biztosított. A település szennyvízvezeték hálózatának kiépítését tervezzük a jelenleg tervezés alatt álló gelsei szennyvíztisztítóba vezetve. A külterületen áthaladó elektromos távvezetékek előírt védőtávolságait be kell tartani.

- Zöldterületek, közparkok (Z):

A belterületi közparkok részben meglévők, részben újonnan tervezettek a lakóterület fejlesztésekhez kapcsolódóan.

- Erdőterületek: rendeltetésük szerint védett, ill. védő (Ev) erdők a közigazgatási terület K-i részén lévő lápterületeken vannak, ill a tervezett autópálya védőtávolságán belül tervezettek. A rendeltetés szerint gazdasági erdők (Eg) a közigazgatási terület É-i részén, valamint a „Natura 2000” területeken találhatók.

- Mezőgazdasági rendeltetésű területek (Má, Máv): A közigazgatási terület középső É-D-i, és Ny-i sávjában lévő területek általános mezőgazdasági területek (Má). Felhasználásuk szerint szántó (Má-sz), ill. rét, legelő (Má-r). A belterületen lévő házikert használatú önálló telkek „Má-h” jelzést kapnak. A védett természeti területeken (lápterületeken) lévő mezőgazdasági területek Máv (Máv-sz, ill. Máv-r) besorolást kapnak.

- Vízgazdálkodási területek (V):

A Principális csatorna, a Szévíz csatorna, a Kacorlaki patak, valamint a csapadékvíz elvezető árkok területe.

A SZABÁLYOZÁSI TERVEK

A külterületre az SZ-2, a távlati belterületekre az SZ-3 jelű szabályozási terv vonatkozik.

A szabályozási tervekhez helyi építési szabályzat készül, mely a teljes közigazgatási területre (kül- és belterületre egyaránt) vonatkozik.

A tervezési területen belül beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek vannak.

Beépítésre szánt területek:

- Lakóterületek: A meglévők is, a tervezettek is falusias lakóterületek (Lf), általában oldalhatáron álló beépítéssel, kialakult, ill. 5,0 m max. építménymagassággal, max. 30 %-os beépíthetőséggel.
- Településközponti vegyes területek: oldalhatáron állóan, vagy szabadon állóan beépíthető területek 6,0 – 7,5 m, ill. kialakult max. építménymagassággal, 30, 40 ill. 50 %-os beépíthetőséggel.
- Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek (Gks): szabadonállóan beépíthető területek 9,0 m max. építménymagassággal, 30 ill. 40 %-os beépíthetőséggel.
- Egyéb ipari gazdasági területek (Gip): szabadon állóan beépíthető területek 6,0 m max. építménymagassággal, 30 %-os beépíthetőséggel.
- Különleges területek:
 - Temetők (Kt): szabadonállóan, max. 5 %-ig beépíthető zöldterület jellegű különleges területek.
 - Sportterület (Ksp): szabadon állóan max. 10 %-ig beépíthető zöldterület jellegű különleges terület belterületen.

Beépítésre nem szánt területek:

- Közlekedési és közmű területek:
 - A belterületen az utak szabályozási szélességeit a belterület szabályozási terve tartalmazza.
 - A település területén a meglévő utak (utcák) esetében nem mindenütt biztosíthatók az OTÉK szerinti szabályozási szélességek, ezek esetében a szabályozási szélesség megfelelőségét mintakeresztszelvénnyel igazoljuk.
 - A külterületi utak a mezőgazdasági területeket feltáró jelenleg részben burkolt, részben földút minőségű utak.
 - A közművek elhelyezése belterületen közterületen, közlekedési és közmű területeken biztosított.
- Zöldterületek:
 - A belterületen új közpark kialakítására a tervezett új lakóterületek közelében kerül sor.
- Erdőterületek
 - Rendeltetésük szerint:
 - gazdasági rendeltetésűek (Eg)
 - védett, ill. védő erdők (Ev)
- Mezőgazdasági területek
 - Rendeltetésük szerint:
 - általános árutermelő mezőgazdasági területek (Má)
 - Övezeteik szerint:
 - általános árutermelő mezőgazdasági területek (Má)
 - védett természeti területen lévő mezőgazdasági területek (Máv)

- Alövezeteik szerint:
- általános árutermelő mezőg. ter. - szántó (Má-sz)
 - általános árutermelő mezőg. ter. - rét, legelő (Má-r)
 - általános árutermelő mezőg. ter. -házikert (Má-h)
 - védett term. területen lévő mezőg. ter.-szántó (Máv-sz)
 - védett term. ter. lévő mezőg. ter. -rét, legelő (Máv-r)

- Vízgazdálkodási területek:

A közigazgatási terület K-i határán É-D-i irányban folyik a Principális csatorna, a Ny-i oldalon folyik a Szévíz csatorna és a Kacorlaci patak.

További vízgazdálkodási területek: csapadékvíz elvezető árkok

Területi adatok:

Terület megnevezése	Meglévő (ha)	Növekmény (ha)	Tervezett összes (ha)
Lakóterület	65,25	+13,81	79,01
Települési központ	4,36	-0,3	4,06
Gazdasági	5,19	+10,67	15,86
Különleges	2,19	+0,42	2,61
Közlekedési és közmű	25,56	+30,51	56,07
Zöldterület	0,23	+3,16	3,39
Erdő	71,02	+15,79	86,81
Mezőgazdasági	1.047,06	-75,06	972,00
Vízgazdálkodási	11,33	-	11,33
Összesen	1.232,19	-	1.232,19

A „Natura 2000” védett területek nagysága: **508,64 ha.**

Változás (lakóterületfejlesztés miatt): **3,0 ha**, az összes „Natura 2000” terület **0,59 %-a**.

5.

REGIONÁLIS ÖSSZEFÜGGÉSEK, KISTÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Pölöskefő térsége Zala megye D-i részén, az osztrák, szlovén és horvát országhatár közelében fekszik.

Zala megyével együtt a Nyugat-Dunántúli Régió területén helyezkedik el.

Nagykanizsa megyei jogú város vonzáskörzetéhez tartozik, a község igazgatási, kulturális, oktatási és egészségügyi közép- és felsőfokú ellátását e délzalai központ biztosítja.

Pölöskefő tagja a Nagykanizsa és Környező Települések Területfejlesztési Társulásnak. A kistérség önkormányzatai az összehangolt, a kistérség egészét javító fejlesztési szándékaikkal közösen eredményesebben vállalkozhatnak nagyobb horderejű fejlesztésekre, és számíthatnak – elsősorban az Európai Község Területfejlesztési Alapjaiból történő – támogatásokra, pályázatokon való részvétellel. Folyamatban van a Többcélú Kistérségi Társulás megalakulása, melynek a község szintén tagja.

További speciális célú társulásokban vesz részt az Önkormányzat: Nagykanizsa és Környéke Foglalkoztatási, Szociális és Közművelődési Közhasznú Társaság Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnak, az Önkormányzatok Belső ellenőrzési Társulásának, a Zala Megyei Önkormányzatok Útkezelő Társulásának, valamint a Zalaszentbalázsi Alsófokú Oktatási Intézmények Társulásának.

Az összefüggések közlekedési jellegű elemei:

- a 74-es számú főútvonal, a7527 sz. országos mellékút, a jelenleg épülő M7-es autópálya, ill. a nagytávon tervezett M9-es autópálya, valamint a Nagykanizsa-Zalaszentiván vasútvonal az országos és nemzetközi közlekedési kapcsolatokat biztosítja

Egyéb kapcsolatok:

- információs kapcsolat: Zala rádió, megyei és helyi újságok
- regionális közmű vezetékek és hírközlő berendezések (gáz, villany és TV adótorony)
- kapcsolódás Nagykanizsa hulladékgyűjtési és szennyvíztisztító rendszeréhez

Nagykanizsa, 2006. július hó

Lénárt Erzsébet
településtervező

6.
ALÁTÁMASZTÓ SZAKÁGI MUNKARÉSZEK
A. ÖRÖKSÉGVÉDELMI MUNKARÉSZ
A/1. RÉGÉSZET

Tartalomjegyzék:

I. A tanulmány tárgya

II. Törvényi környezet

III. Vizsgálat – értékfelmérés

1. Régészeti örökség, történeti áttekintés
2. Természet, táj, tájhasználat – településhálózat és településszerkezeti összefüggések
3. Védettségek
4. Az örökségi értékek elemzése
5. Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében

IV. Változtatási szándékok

1. Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás

V. Hatáselemzés a különböző hatásterületek kijelölésével – hatásvizsgálat és javaslatok

1. Természeti, táji hatások
2. Régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei
3. Folyamatok iránya, visszafordíthatósága
4. Kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei

VI. Összefoglaló

Régészeti érintettség és a tervezés

A HÉSZ-be javasolt szövegrész

Nyilatkozat

Melléklet: Pölöskefő községben található ismert régészeti lelőhelyek területei (M= 1: 10 000)

I. A tanulmány tárgya

Pölöskefő Község Önkormányzata a jogszabályi előírásoknak megfelelően hosszú távra szóló Településrendezési Tervet készített. Ehhez a 2001. évi LXIV. törvény 66. § (2) bekezdés alapján kulturális örökségvédelmi hatástanulmány szükséges, mely a 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet 5. § (2) bekezdés értelmében az 1997. évi LXXVIII. törvény 9. § (3) bekezdése alapján véleményezésre megküldendő tervek kötelező alátámasztó munkarésze. A jelen régészeti tanulmány a rendelkezésünkre bocsátott térképen jelölt területeket foglalja magába.

Jelen munkát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény alapján szerzői jogvédelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, a régészeti lelőhelyekre és a régészeti érdekű területekre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozása vagy továbbadása harmadik fél számára csak a szerző engedélyével, a 17/2002. (VI.21.) NKÖM rendelet 7. §, valamint a 47/2001. (III.27.) Kormányrendelet szabályai szerint történhet.

II. Törvényi környezet

(A vonatkozó hatályos jogszabályok és tartalmuk, azaz a régészettel érintett területeken követendő eljárás, jogok és kötelezettségek)

A régészeti lelőhelyekre, a régészeti kutatásra és a régészeti leletekre vonatkozó főbb jogszabályok:

2001. évi LXIV. törvény – örökségvédelmi törvény

1997. évi CXL. törvény, különösen a 38-49. § – múzeumi törvény

1996. évi LIII. törvény, kifejezetten a 23. és a 28. § – természetvédelmi törvény (táji értéként a halomsírok és a földvárak *ex lege* védelem alatt állnak)

1979. évi 2. törvényerejű rendelet – kulturális javak jogtalan átruházásáról

218/1999. (XII. 28.) Kormányrendelet – szabálysértésekről

47/2001. (III. 27.) Kormányrendelet – múzeumokban folytatható kutatásról

190/2001. (X. 18.) Kormányrendelet – Kulturális Örökségvédelmi Hivatalról

191/2001. (X. 18.) Kormányrendelet – örökségvédelmi bírságról

20/1999. (XII. 26.) NKÖM rendelet – szakfelügyelet rendjéről

16/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – örökségvédelmi hivatal eljárásrendjéről

17/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – kulturális javak kiviteli szabályairól

18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet – régészeti feltárásokról

4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet – örökségvédelmi hatástanulmányról

BTK vonatkozó paragrafusai (157, 216/b, 316, 324, 325. §) – örökségi értékek kárára elkövetett vesélyeztetés, rongálás, megsemmisítés

Általában a 2001. évi LXIV. törvény és végrehajtási rendeletei alapján kell eljárni. Ennek alapján a régészeti területeket három kategóriába lehet besorolni:

Fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyek

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

Régészeti érdekű területek

1. Fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyek esetében:

2001. évi LXIV. tv. 63. § (2) bekezdés a) pont

Védett régészeti területen bármilyen, a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygató tevékenység végzéséhez a KÖH hatósági engedélye szükséges függetlenül az adott beruházást egyébként engedélyező államigazgatási szerv engedélyétől. A KÖH határozatának hiányában semmilyen munka nem végezhető. Egyebekben mindenben az adott területre a régészeti védelmet elrendelő miniszteri rendeletben – a korábbiak esetében határozatban – foglaltakat kell követni és betartani.

Régészeti védelmet – fokozott és kiemelt védési besorolásban – bárki kezdeményezhet a KÖH területileg illetékes regionális irodájánál vagy a Nyilvántartási és Tudományos Igazgatóságán. A védési eljárást a Hivatal folytatja le, a védelem kimondásáról a NKÖM dönt miniszteri rendelet formájában.

2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében:

2001. évi LXIV. tv. 11. §

A régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

2001. évi LXIV. tv. 63. § (2) bekezdés a) és (4) bekezdés a) pontjai

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében minden az eddigi használatától eltérő hasznosításhoz, építkezéshez, a talaj bolygatásával járó tevékenység végzéséhez a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal előzetes – hatósági vagy szakhatósági – engedélye szükséges.

2001. évi LXIV. tv. 65. § (1) bekezdés

Az engedélyezési eljárás miatt célszerű már a tervezés előtt a Hivatal előzetes nyilatkozatát kérni, hogy az adott beruházáshoz, hasznosításhoz – pl. építkezés, művelési ág változtatása, halastó kialakítása, stb. – hozzá fognak-e járulni, s ha igen, akkor milyen feltételekkel. Így a később megvalósíthatatlannak minősülő fölösleges tervezést, illetve a feltárás miatt történő nem várt időbeli csúszás és költségnövekedés kiküszöbölhető vagy előre kalkulálható lesz.

2001. évi LXIV. tv. 22. § (1)-(2) bekezdések

A földmunkával járó fejlesztésekkel a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által nyilvántartott régészeti lelőhelyeket – a (2) bekezdésben meghatározottak kivételével – el kell kerülni. Ha a lelőhely földmunkával való elkerülése a fejlesztés, beruházás költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a beruházás máshol nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett területet előzetesen fel kell tární.

2001. évi LXIV. tv. 22. és 23. §; 18/2001 NKÖM rendelet 14. §

A beruházás feltételeként adott esetben előírt régészeti feltárás költségei mindig a beruházót terhelik, mivel az ő érdeke a már ismert lelőhely megbolygatása. A régészeti feltáráshoz szükséges szerződést a beruházónak minden esetben a területileg illetékes múzeummal kell megkötnie. Ez általában a megyei, egyes területeken a helyi, városi múzeum. A szerződés érvényességéhez a Hivatal jóváhagyása szükséges. Magát a feltárást bármelyik, a régészeti feltárások végzésére jogosult intézmény elvégezheti, amennyiben a szerződő felek erről megállapodásra tudnak jutni. A feltáráshoz jogosult intézményeket a 18/2001. (X.18.) NKÖM rendelet 2. § sorolja fel.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyen a lelőhely jelenlegi használati módját csak akkor kell korlátozni, ha annak folytatásától a lelőhely súlyosan károsodhat, vagy fennáll a megsemmisülés veszélye. Ugyanez vonatkozik az ott a Hivatal hozzájárulásával végzett tevékenységekre is: amennyiben ennek során előre nem kalkulálható örökségvédelmi érdek merül fel, vagy nem várt jelenség mutatkozik, a végzett tevékenységet korlátozni kell. A Hivatalnak a munka felfüggesztése esetén lehetősége van kártérítés fizetésére, kisajátítás kezdeményezésére, vagy régészeti védelem megindítására.

2001. évi LXIV. tv. 82-85. §; 191/2001 Kormányrendelet

A régészeti lelőhelyben vagy a leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése büntetendő cselekmény – a BTK hatálya alá esik – , továbbá örökségvédelmi bírság kirovását eredményezi. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek a III. kategóriába tartoznak, vagyis a bírság a kötelezettségszegés vagy a károkozás mértéke szerint 10 ezer forinttól 25 millió forintig terjedhet.

3.) Régészeti érdekű területek, továbbá valamely tevékenység során bárhol újonnan észlelt régészeti lelőhely előkerülése esetében:

2001. évi LXIV. tv. 7. § 14. pont

Régészeti érdekű területnek számít minden olyan területrész, ahol régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető. Így ide kell sorolni minden talajbolygatással járó tevékenység végzésére kizemelt területet is. E területekre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a beruházás során nem várt módon előkerülő régészeti leletekkel és objektumokkal fedett területekre. Az ilyenkor követendő eljárásban a helyi önkormányzat is feladatot kap.

2001. évi LXIV. tv. 24. és 25. §; 18/2001 NKÖM rendelet 15. §

Amennyiben ezeken a nem ismert vagy hivatalosan nem nyilvántartott régészeti lelőhelyeken régészeti jelenség vagy lelet kerül elő, a végzett tevékenységet abba kell hagyni, és a helyszín vagy lelet őrzése mellett értesíteni kell a jegyzőt, aki a területileg illetékes múzeum és a KÖH szakmai bevonásáról köteles gondoskodni. A bejelentési kötelezettség a felfedezőt, az ingatlan tulajdonosát, az építtetőt és a kivitelezőt egyaránt terheli! A múzeum 24 órán belül írásban köteles nyilatkozni a munka folytathatóságáról. A szükséges beavatkozás költségeit – amennyiben időközben a KÖH nem regisztrált lelőhelyet a helyszínen – a feltárással járó intézmény köteles állni.

2001. évi LXIV. tv. 26. §; 18/2001 NKÖM rendelet 16. §

A lelet, illetve a lelőhely bejelentőjét jutalom illeti meg, amely nemesfémek esetében nem lehet kisebb a beszolgáltatott lelet nemesfém tartalmának piaci értékénél. A nyilvántartásban nem szereplő régészeti lelőhelyben vagy az onnan származó leletekben okozott kár, illetve ezek megsemmisítése ugyancsak büntetendő cselekmény, a BTK hatálya alá esik.

Kulturális örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi részének készítésére vonatkozó jogszabályok:

4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet:

A Hivatal a rendeletben foglalt esetekben és tartalommal örökségvédelmi hatástanulmány elkészíttetéséhez kötheti szakhatósági állásfoglalásának megadását. Ez vonatkozik egyrészt a már ismert lelőhelyekre, másrészt a nagyobb felületet érintő beruházásokra bármely területen. A tanulmány elkészíttetése a beruházót terheli, készítésére a nevezett rendeletben feljogosítottak vállalkozhatnak.

2001. évi LXIV. törvény 66. § (2) bekezdés alapján készítendő hatástanulmányok tartalmi

követelményeit részletesen tartalmazza a 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet melléklete. Ugyanezen rendelet értelmében a hatástanulmány régészeti szakterületi részét csak felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező személy készítheti. A hatástanulmány készítője jogosultságán túl egyben nyilatkozik arról is, hogy a tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak.

III. Vizsgálat – értékmérés

1. Régészeti örökség, történeti áttekintés

Pölöskefő községre vonatkozóan még nem készült községmonográfia, amely a településre vonatkozó összes történeti, néprajzi és régészeti forrást feltárta, összefoglalta volna. Ugyancsak nem készült eddig teljes, szisztematikus régészeti topográfia sem. Így mind a település történetét, mind pedig régészeti örökségét illetően a szórványosan rendelkezésre álló adatok használhatók.

A község határában dr. Horváth László régész, a területileg illetékes nagykanizsai Thúry György Múzeum igazgatójának régészeti topográfiai munkája eredményeként váltak ismertté régészeti leletek és lelőhelyek. A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nyilvántartásában jelenleg 3 lelőhely szerepel.

Pölöskefő község közigazgatási területe a történelem több időszakában volt lakott. Az első emberek a rézkor idején telepedtek le a vidéken. A következő népesség a késő vaskorban, a keltákhoz köthető. Ezután a római korban veszi birtokba e területet, majd a késő népvándorláskor, az Árpád-kor és a középkor időszakaiból ismerünk leletanyagot. Pölöskefő mai közigazgatási területén eddig egyetlen régészeti feltárás sem volt.

A község nevét onnan kapta, hogy a Peleske(Pölöske) folyó – ma Szévíz – forrásánál, fejénél feküdt. Ferdinánd király 1543-as kapornaki konventnek írt oklevelében *Peleskefew* néven szerepelt a falu.

Először a zalavári hamis 1024-es oklevélben fordul elő Udvarnok néven, mint Szent István adománya. A zalai apátság birtoka volt, melyet a Peleskei Ördög család bérelt. 1430-ban Zsigmond király visszaadta Peleske várát Ördög Miklósnak, melynek tartozékai között szerepelt

Peleskefő falu is. 1446-ban is a vár részeként találjuk. Később visszakerült az apátság kezébe, melyet a 16. század elején Péter apát a Kaczor családnak adott zálogba 700 forintért. Ők 1514-ben elengedték az apátnak az összeget, de ezt a birtokot megtartva egy másik területet adtak cserébe. 1549-ben Erdélyi Gáspárt és feleségét, Kaczor András lányát beiktatták többek között *Dwsnak és Peleskefew* területeken fekvő birtokrészeik birtokába, amely őket zálogjogon illet meg. A török időkben ez a település is többször – 1564-ben, majd 1572-ben – elpusztult. 1598-ban 17 ház szerepelt az összeírásban, amely 7 birtokos tulajdonában volt, és a hódoltság alatt is éltek itt. 1666-ban egyetlen kivétellel a telkek puszták. 1687-ben a falut a kanizsai Plaquada égette fel, s csak évekkel később telepedtek vissza és vették művelés alá földjeiket. Az úrbéres szolgáltatásoktól ekkor 3 évig mentesek voltak. 1697-es úrbéri összeírásból tudjuk, hogy ekkor 4 birtokosa volt, és a falut csak 4 évvel ezelőtt telepítették újra. Az 1700-as urbáriumban birtokosokként Eszterházy Dániel és László és több kisebb részbirtokos szerepelt. A lakosok 1711-ben 7, 1750-ben pedig már 50 gazdáját említik a források.

A település közigazgatási területéhez tartozik Dusnok, amely Pölöskefő központi belterületének részévé vált lakott hely. A kereszténység elterjedésével egyre gyakoribbá vált, hogy magánbirtokosok és egyházak felszabadították szolgálkat azzal a kötelezettséggel, hogy a felszabadító lelki üdvéért gyázmisékre pl. adományokat adnak vagy különféle munkálatokat végeznek. Azokat, akik ezt a szolgálatot vállalták, dusnokoknak nevezték. A település neve innen, a szláv *dusa* = lélek szóból ered. 1436-ban duzsnoki telepések szerepeltek a forrásokban. Itt volt birtoka a fehérvári káptalannak is, melyet egy 1488-as oklevélből és a fehérvári egyház 1495. évi birtokösszeírásából ismerjük. Birtokosai között Zelék, Kaczorok, Keresztúriak és a Terjék család fordul elő. Egy 1690-es forrásból tudjuk, hogy Pölöskefőhöz tartozik Dusnok nevű pusztá falu, amelyet azonban csak legeltetésre használtak. 1711-ben Kaszó István belgrádi püspök kapornaki apáttelepítő levelet adott ki, melynek nyomán a légrádi plébános is hasonlólt hirdetett ki horvát nyelven. Ez indította meg a horvát betelepítést a Murán inneni területekre, köztük Dusnokra (*Duznak*) is. A Kaszó-féle telepítő levélből tudjuk, hogy Duznak, Baksa, Becsfölde és Almás birtokok vagy puszták közepén volt.

2. Természet, táj, tájhasználat – településhálózat és településszerkezeti összefüggések

Pölöskefő Zala megyében, Nagykanizsától északra 20 km-re, Zalaegerszegtől pedig délkeletre 38 km-re fekszik. Fontos közlekedési út nem megy át a településen, de közelében, keletről és nyugatról is fontos főútvonalak – 74-es és 7527-es utak – húzódnak. A községet alsóbbrendű, jó minőségű közút köti össze a szomszédos településekkel: Kacorlakkal a 7529-es számú út, Gelsével pedig a 7531-es számú út, amely a 74-es főközlekedési útra csatlakozik be.

Területe nagyrészt sík, helyenként enyhén dombos. A község lapályos, vizenyős határa vízrajzilag a megye egyik fontos helyszíne, mert a falutól nyugatra ered a Szévíz, a keleti részén pedig a Principális-csatorna található. A mélyebben fekvő vízfolyások menti közvetlen területek többnyire rét-legelő, a település külterületén a magasabb területek pedig szántó művelés alatt vannak. Ebből következően az ismert régészeti lelőhelyek többsége a szántott területrészekre esik.

A török időket követő visszatelepedés után épült ki a mostani településkép. Egy észak-déli tengely –Kossuth Lajos út és Ady Endre út– mentén terül el a község, melynek központja a rajta áthaladó közutak kereszteződésénél jött létre. Itt helyezkednek el az ellátási, a kulturális és a vallási intézmények. Mezőgazdasági jellegéből adódóan a belterületet a hosszan elnyúló telkek jellemzik.

A dusnoki rész belterületét érinti a 3. számú régészeti lelőhely keleti fele.

3. Védettségek

- Régészetiileg védett területek:

A település közigazgatási határain belül külön rendeletben fokozottan vagy kiemelten régészetiileg védetté nyilvánított lelőhely nem található.

4. Az örökségi értékek elemzése

- Nyilvántartott régészeti lelőhelyek és környezetük:

A régészeti lelőhelyek jellegéből adódóan a teljesen pontos lokalizáció, még inkább a pontos kiterjedés általában nem határozható meg csupán a felszíni jelenségek alapján. A lelőhelyek méreteiről, intenzitásukról és jelentőségükről csak a feltárások után tudunk pontos információkkal szolgálni. Pölöskefő község közigazgatási területe a történelem különböző korszakaiban volt

lakott. Egyes, jó földrajzi adottságokkal rendelkező helyszínen több időszakban is megtelepedtek az emberek.

Az eddigi topográfiai munkák során a következő korú és jellegű lelőhelyek váltak ismertté:

- őskori, de azon belül meg nem határozható korú telep
- középső rézkori Balaton-Lasinja kultúrához köthető telep
- késő vaskori, kelta telep
- római kori telep
- késő népvándorláskori telep
- Árpád-kori telep
- középkori telep

Az adattári és szakirodalmi adatok tükrében a jelenleg ismert régészetileg érintett területek az alábbiak:

lelőhely sorszáma	helyrajzi számok	fejlesztési terület	lelőhely állapota	várható jelentőség
1.	010/1	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű
2.	095/1	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű
3.	513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 088/1, 088/2	nem érinti változtatás	bolygatás esetén feltárást igényel	3 = helyi jelentőségű

-Régészeti érdekű területek:

Ide kell sorolni minden, az egykori és mai vízfolyások és nagyobb árkok mentén fekvő lankás domboldalak területét. Régészeti érdekű területek a török időkben elpusztult falvak feltételezett helyei is.

5. Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggés-rendszerében

A jelenlegi területhasználat és területi állapot – mezőgazdasági művelés, azon belül többnyire szántás – a kulturális örökség régészeti elemeit nagymértékben érinti. A régészeti lelőhelyeket a talajművelés súlyosan károsította és továbbra is veszélyezteti. Az ismert lelőhelyek esetében a tájékozatlanság és a tájékozódás lehetőségének elmulasztása (!) következtében ez már eddig is nagyfokú pusztítást eredményezett. Amennyiben a mezőgazdasági területeken fennmarad az intenzív talajforgatásos művelés, vagyis a szántás, akkor ez a pusztulás is folytatódik, hosszú távon pedig megsemmisülést eredményez.

IV. Változtatási szándékok

1. Településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás

A rendelkezésre bocsátott településszerkezeti koncepció alapján a település területén kis mértékű területhasználati változás van tervbe véve: két helyszínen lakóterület bővítés, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területfejlesztések, zöldterület létrehozása, szennyvíztisztító telep építése.

Pölöskefőn két helyszínen területet kívánnak belterületbe vonni új lakótelkek kialakítása céljából: a Kossuth utcával párhuzamosan, attól keletre fekvő területen, valamint a Pölöskefő és Dusnok közötti területeken, az Ady és a Petőfi utcák foghíjas beépítésével. Az utóbbi helyszínen egy kisebb zöld területet, közparkot is létesítenének.

Kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági területeket a faluháztól keletre, és a Petőfi utcai volt állami gazdaság területén akarnak létrehozni.

A település északi részén különleges területet, szennyvíztisztító telepet szeretnének építeni.

V. Hatáselemzés a különböző hatásterületek kijelölésével – hatásvizsgálat és javaslatok

1. Természeti, táji hatások

A régészeti lelőhelyekre új természeti vagy táji hatások nem várhatók.

2. Régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutatthatóságának vagy pusztulásának lehetőségei

Sem az egyes lelőhelyek jelentősége, sem az akkut veszélyeztetés nem indokolja jelenleg egyetlen lelőhely védelemre vonatkozó felterjesztését sem.

Az egyes régészeti lelőhelyek nagyrészt jól hozzáférhetőek a kutatás számára, tervezett feltárásuk jelenleg nem indokolt. Beruházást megelőző régészeti kutatás azonban minden területen lehetséges.

A helyi, önkormányzat által rendeletben kimondott régészeti védelemnek csak abban az esetben van értelme és létjogosultsága, ha az egyes területek számára az éppen hatályos jogszabályokban biztosítottnál erősebb védelmet garantál. Ez különösen a régészeti érdekű területek esetében jelenthet átmeneti megoldást arra az időszakra, amíg az érintett terület régészeti lelőhellyel való érintettsége egyértelműen kiderül. A településen helyi védelemre jelenleg nem javasolunk területeket.

Régészeti szempontból alapvetően fontos, hogy minden egyes nyilvántartott lelőhelyet érintő munkálat esetében, továbbá minden olyan esetben, amikor váratlanul régészeti lelet vagy jelenség kerül elő, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt (KÖH) – és ez utóbbi esetben a területileg illetékes múzeumot is – értesíteni kell. A beruházások esetében a szükségessé váló régészeti feltárások költségét a beruházónak kell állnia, a váratlanul előkerülő lelőhelyek kapcsán szükséges mentő feltárások jelentős időkiesést okozhatnak egy-egy beruházás során. Ennek elkerülése érdekében szükséges az előrelátó tervezés, valamint a fejlesztések során a régészeti pluszköltségek tervezése.

Pölöskefő esetében nagyrészt a község külterületein vannak régészeti lelőhelyekkel érintett területek, melyek kevés kivétellel szántók. A lelőhelyek megmaradása nagyban függ attól, hogy a jelenlegi veszélyeztetés – a rendszeres szántás – folytatódik-e, vagy a lelőhellyel érintett földrészeket más, bolygatással nem járó művelésre vagy hasznosításra térnek át. A szántás – különösen a mélyszántás és a talajlazítás – folyamatos állagromlást okoz az érintett lelőhelyekben, tartós, több évtizedes ilyen jellegű használat során pedig teljes megsemmisüléssel fenyeget. Ezeken a területeken a szántóként való használatot, mint az eddigi használati módot, az esetek többségében korlátozni ugyan nem szükséges, de javasolt a művelési ág megváltoztatása olyan módon, hogy az a lelőhelyek tartós és további romlással nem járó fennmaradását garantálja: javasolt a gyepterület művelési ág és ennek megfelelően a füvesítés utáni kaszálóként vagy legelőként való hasznosítás bevezetésének megfontolása. A gyepterület, legelő művelések a régészeti lelőhelyek állapotának háborítatlan megőrzése szempontjából kifejezetten kedvezőek. Épp ezért törekedni kell a felületek megőrzésére és lehetséges kiterjesztésére a régészeti lelőhelyeken és környezetükben.

A felszínen is látható, szétszántott leletek és jelenségek által mutatott súlyos károsodottság, végső megsemmisülés-közel állapota jelen ismereteink szerint szerencsére egyik lelőhely esetében sem áll fenn.

Bár a jelen használat nem veszélyeztet közvetlen pusztulással, de hosszú távon súlyos károkat okoz, ezért javasolt annak megváltoztatása. Ugyanakkor bármilyen újabb beruházás – pl. alagsóvezetés, meliorizálás, talajlazítás, csatornaásás, homok-, agyag-, vagy földbányászás, magas- vagy mélyépítés, útépités, stb. – jelentős károkat okozhat a lelőhelyeken, ezért ezek a tevékenységek minden esetben a Hivatal előzetes szakhatósági engedélyéhez kötöttek. A Hivatal saját hatáskörében mérlegeli a tervezett beruházás és az általa a régészeti örökségben keletkező visszafordíthatatlan folyamatok arányát, viszonyát, majd a jogszabályokkal összhangban ezek alapján engedélyezi, kikötésekkel – pl. a beruházó költségére történő megelőző feltárás vagy régészeti felügyelet elrendelésével engedélyezi, vagy elutasítja az engedélykérelmet. Mindezek alapján a lelőhelyekkel érintett területeket érdemes az ipari vagy építési területek kijelölésénél mellőzni.

Előzetes hozzájárulás nélkül földmunka vagy fatelepítés nem végezhető. A kert, szőlő, vagy gyümölcsös kialakítása, illetve erdő telepítése többnyire jelentős veszélyt jelenthet a régészeti lelőhelyre nézve, ugyanis a szőlő és kertműveléshez, illetve az erdőgazdálkodáshoz általában kapcsolódó műveletek – pl. rigolírozás, szőlőirtás, új ültetvény telepítése, fásítás,

tuskózás – a lelőhelyek részbeni bolygatásával vagy megsemmisítésével járhatnak. E tevékenységeket ezért lehetőleg kerülni kell. A jelenlegi területhasználatok módosításához ezért javasolt a KÖH előzetes állásfoglalásának beszerzése. A belterületi, vagy egyéb beépített területrészekben azok az építési munkálatok, melyek a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygatják – pl. ház-, pince- vagy kerítésalap ásása, közművek vezetése, tereprendezés, oszlopállítás, fásítás, árokásás, útépítés stb. – ugyancsak veszélyeztető forrásnak minősülnek. Ezért a jövőben a beépített területeken, a lelőhelyek területén az ilyen jellegű beavatkozásokat a KÖH előzetes engedélyéhez kötik a jogszabályok.

Egy-egy nagyobb területet érintő bármely beruházás esetén célszerű külön hatásvizsgálat készítése. A légifotó, az adott teljes felületet érintő szisztematikus terepbejárás, geofizikai felmérés alkalmazásával a lelőhelyek kiterjedése és jellege viszonylag jól meghatározható. A terv véglegesítését megelőzően, saját megrendelésre készített hatásvizsgálat révén ugyanis elkerülhető, hogy a terv az engedélyezési fázisban a Hivatal által elutasításra, vagy nem várt mértékben módosításra kerüljön. A hatásvizsgálat beruházó általi elkészíttetését ugyanakkor a Hivatal is elrendelheti. Egy-egy konkrét tervezés megkezdésekor ezért mindenképp értesíteni kell a KÖH területileg illetékes irodáját.

Amennyiben a lelőhelyeken és régészeti érdekű területeken kívül kerülne elő lelet vagy jelenség, akkor a korábban részletesen is leírt jogszabályok szerint kell eljárni.

A lelőhelyek közül jelenleg egyiket sem javasoljuk régészeti bemutatóhely kialakítására.

3. Folyamatok iránya, visszafordíthatósága

A jelenlegi károsan ható folyamat – talaj bolygatása – a fokozatos állagromlást jelentik a lelőhelyek számára. E folyamat elméletileg visszafordítható lenne, ha a területeken a talajművelést a már felvázolt módon megváltoztatnák. Ehhez a települési Önkormányzat, a szakemberek – vagyis a KÖH és a Megyei Múzeum – és az érintett magánszemélyek vagy vállalkozások konstruktív együttműködése szükséges. Ellenkező esetben a folyamat megfordíthatatlannak látszik és előbb vagy utóbb menthetetlenül a régészeti lelőhelyek teljes megsemmisüléséhez vezet.

4. Kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei

A jogszabályok nem írnak elő kárenyhítési vagy ellentételezési kötelezettséget arra az esetre, ha egy terület tulajdonosát az előírások vagy a jogszabályból eredő kötelezettségei miatt hátrányok érik. Ugyanakkor a kárpótlás lehetőségét nem is zárja ki semmi, így ez minden esetben az érintett felek megegyezésétől függ.

A régészeti lelőhellyel érintett ingatlanok esetében megvizsgálandó annak lehetősége, hogy a Nemzeti Földalapba való felajánlásért cserébe onnan másikkal, azonos értékű ingatlan formájában történjen ellentételezés.

VI. Összefoglaló

A település területén nem készült szisztematikus régészeti topográfiai munka, így az eddig ismert régészeti lelőhelyek száma alacsony. Ezek a lelőhelyek a történelem különböző korszakaiból származó leletanyagot és régészeti jelenségeket tartalmaznak.

A rendelkezésre bocsátott településszerkezeti koncepció alapján a település területén csak kis mértékű területhasználati változás van tervbe véve: lakóterület bővítése, ipari terület kialakítása, szennyvíztisztító építése, zöldterület létesítése. A Kossuth utcával párhuzamosan, attól keletre fekvő területen, valamint a Pölöskefő és Dusnok közötti részen, az Ady és a Petőfi utcák foghíjas beépítésével akarnak új lakóterületeket kialakítani. Kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági területeket a faluháztól keletre, és a Petőfi utcai volt állami gazdaság területén hoznának létre. Ezekon kívül közpark, zöldterület és a település északi szélén szennyvíztisztító megépítése szerepel még a tervek között. A helyszíni szemle során ezeken a területeken régészeti jelenségeket és leleteket nem észleltünk.

Különleges jelentőségű terület jelenleg nem ismert Pölöskefőn. Az ismert régészeti lelőhelyek tervszerű feltárását, külön védelmüket, bemutatásukat nem tartjuk a jelen állapotok és a megismert fejlesztési szándékok alapján kiemelt örökségi szempontnak. Állapotuk megőrzése azonban elkerülhetetlen feladat, s ezért a legtöbbet és a leghatékonyabban a község lakói és vezetése tehetnek. Javasolt a gyepművelésre való áttérés a szántott lelőhelyek esetében.

Régészeti érintettség és a tervezés:

A talaj bolygatásával járó tevékenységek során régészeti szempontból kiemelten vizsgálendő területek általában véve a tervezett aszfaltos utak építésével érintett területek, belterületbe vonni kívánt új területek, ipari hasznosításra kiszemelt területek, egyéb beépítésre szánt területek, ill. az erdősíteni vagy vízzel elárasztani tervezett földrészek. Ezeken a területeken beruházás tervezése esetén, már a tervezés legelején javasolt a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal előzetes állásfoglalásának beszerzése. Ebben a Hivatal nyilatkozni tud arról, hogy az érintett területen időközben vett-e nyilvántartásba régészeti lelőhelyet, ill. hogy az adott beruházás megvalósításához hozzá fog-e járulni, és ha igen, akkor milyen feltételekkel. A Hivatal állásfoglalásának kialakításához a 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelettel összhangban elrendelheti örökségvédelmi hatástanulmány elkészíttetését.

Jelen hatástanulmány a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján készült. A község területén időközben előkerülő lelőhelyekről a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal vezet közhiteles nyilvántartást. Javasolt minden tervezett beruházás előtt a lelőhellyel való érintettségéről időben meggyőződni.

A HÉSZ-be javasolt szövegrész:

„Régészeti érintettség esetén a 2001. évi LXIV. törvény és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendeletek alapján kell eljárni.

A fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhelyeken a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal az egyéb eljáró szervtől függetlenül is hatóság.

Minden nyilvántartott régészeti lelőhelyet érintő, a talajt 30 cm-nél mélyebben bolygató tevékenység esetében a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal előzetes, szakhatósági engedélyének beszerzése szükséges.

A régészeti érdekű területeken tervezett munkálatok esetében a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt véleményező szervként be kell vonni még a tervezés fázisában.

Minden olyan esetben, amikor régészeti lelet vagy jelenség kerül elő, a területileg illetékes múzeumot és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt értesíteni kell.

A nagy felületeket érintő beruházások előtt a Hivatal hatásvizsgálat készítését írhatja elő.

A régészeti örökséget érintő egyéb kérdésekben a rendezési tervhez készített hatástanulmányban foglaltak az irányadók.”

NYILATKOZAT

Alulírott, Tokai Zita Mária, régész (diploma száma: 1024/2003 SZTE) nyilatkozom, hogy az általam ellenjegyzett Pölöskefő község kulturális örökségvédelmi hatástanulmányának régészeti szakterületi része az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült, a tanulmányban szereplő tervezett megoldásokra vonatkozó javaslatok azoknak mindenben megfelelnek.

Nagykanizsa, 2005. november 22.

Tokai Zita Mária
régész

A/2. HELYI ÉRTÉKVÉDELEM, TERMÉSZETVÉDELEM

- Településtörténet (Forrás: Pölöskefő településfejlesztési koncepciója):

A települést először 1354-ben említették Pyliskefew alakban. Nevét onnét kapta, hogy a Pölöske patak forrásánál, fejénél épült. Ezt a patakot ma Szévíznek nevezik. Területe a zalai apátság birtoka volt, melyet a Peleskei Ördög család használt. 1430-ban és 1446-ban Pölöske tartozékai között szerepelt, de később visszakerülhetett az apátság kezére, mert a XVI. század elején a Kaczorok tőlük vették zálogbirtokba. 1514-ben már ezen család és leszármazottainak tulajdonába került, de laktak a községben más nemesek is. A török többször elpusztította (1564-ben, 1572-ben) tulajdonosai pedig többször elzalogosították. A hódoltság alatt is lakta néhány család, 17 házat írtak össze. 1687-ben a Kanizsa megvétele gyülekező zsoldosok a még meglevő telkeket és házakat felégették. A közeli mocsarak közötti szigetekre menekült lakossága azonban hamarosan visszatért, s újjáépítették házaikat. 1720-ra csaknem már kialakult a mai változat, akkor a Pölöskefői alak.

A falu körüli legelő fokozatos lecsapolásával jelentősen megnőtt először a legelő, majd a szántó területe. 1848-ban 668 lakosa volt.

Kövezett bekötő utat 1930-ban kapott. 1925-ben elemi iskola indult, két tanteremmel, s két tanító végezte az oktatást. Pölöskefő népessége 1945-ig stagnált, majd növekedett, 1960-tól azonban lassan csökkent. Az iskolát 1948-ban államosították. A helyi oktatás azonban a körzetesítéssel és a lakosság csökkenésével fokozatosan megszűnt. Az 1976/77-es tanévtől már az alsó tagozat is a szomszédos Zalaszentbalázásra került, a 70'-es évek elejétől az óvodások szintén oda jártak.

A lakosság teljes mértékben római katolikus vallású. A falu lelkésze évtizedekig a Pais Dezső díjjal kitüntetett Markó Imre Lehel esperes volt. 1754-ben épült fel a régi templom romjainak felhasználásával a Mária Magdolna tiszteletére szentelt temploma (torony nélkül), papja azonban nem volt. A neobarokk stílusú templom műemlék jellegű. A templomkertben I. és II. világháborús emlékmű látható.

Pölöskefő nevezetes szülötte dr. Mező Ferenc sporttörténész, aki az olimpiai játékok történetéről írt dolgozatával 1928-ban, Amszterdamban szellemi olimpiai bajnokságot nyert. Hosszú ideig tagja volt a Nemzetközi Olimpiai Bizottságnak is. Emlékét szülőházán fehér márványtábla őrzi.

Az önálló tanács 1950-ben alakult.

A település Petőfi utcájában (Dusnokon) a volt „Csertán” kastély ad helyet a Magyarszerdahely-Újnéppusztai Rehabilitációs Intézet és foglalkoztató Otthon közel 50 lakójának. Az épület a megyei Önkormányzat tulajdona.

A munkaképes lakosság magángazdálkodó, majd a 60'-as években a megalakult mezőgazdasági tsz-ben dolgozik, később pedig legfőképpen a nagykanizsai ipari vállalatoknál talál munkát.

A népesség csökkenése az elvándorlás és az elöregedés eredménye. Főleg a fiatalok hagyták el a falut, leginkább Nagykanizsa városban, vagy a távolabbi Zalaegerszegen telepedtek le, ott ahol megélhetésüket biztosító munkahelyet találtak.

Mai kép:

Az 1990-es évektől jelentős fejlődésen ment keresztül a falu, a település önállóvá vált, kilépett a zalaszentbalázsi Községi Közös Tanácsból, az Önkormányzat Polgármesteri Hivatal alakított.

Megtörtént a helyi utak, járdák, középületek felújítása. Megújultak a településen a kőkeresztek, új orvosi rendelő, tanácskozó (házasságkötő) terem és kondicionáló terem épült. Befejeződött a faluház, a hajdani Pálffy-kúria felújítása is (a későbbiekben turistaszálló is kialakításra kerül itt). A parkban 3 db nagyméretű juhar levelű platánfa, egy szintén nagyméretű oszlopos tölgy, valamint tiszafasor található. Az előbb említett fákat az Önkormányzat helyi védetség alá helyezte.

A fejlesztések a 2000-es években is folytatódtak. 2000. április 13-án fellobbant a gázláng. Sikeres pályázatok útján sor került újabb beruházásokra: Dusnok és Pölöskefő közti útszakasz villanyvilágítást kapott, új, korszerű játszótér épült, elkészült az önkormányzati épületek fűtésrekonstrukciója, átalakításra, felújításra került a ravatalozó, a Jókai utca szilárd útburkolatot és járdát kapott.

Az Önkormányzat 7 település összefogásával évek óta pályázatokkal próbálkozik szennyvíztisztító- és csatornahálózat kiépítésével, de ezideig sikertelenül.

- Műemléki védelem:

A község műemléki épülete:

Római katolikus templom: Szabadság tér 2. (hrsz: 38)
titulus: Bűnbánó Magdolna

1750 körül épült a faluban templom, részben régi, részben új alapokra téglából, fa mennyezettel és fa toronnyal, Mária Magdolna tiszteletére. A ma is álló 1875-ben épült barokkos stílusban. Nagyméretű szentélye félköríves, homlokzat előtti torony hegyes sisakos. Liturgikus tere, belső berendezése új, figyelemre méltó művészi értékű.

- Helyi védelemre javasolható létesítmények:

Csertán kastély (Dusnok községrész Petőfi u. 6., hrsz: 532, jelenleg Rehabilitációs Intézet és foglalkoztató Otthon)

Pálffy kúria (Ady u. 18, hrsz: 50/1, jelenleg faluház)

Kápolna a dusnoki temetőben (Petőfi u., hrsz: 529)

Keresztek, szobrok, emlékmű:

- temetői fakereszt és kőkereszt (hrsz: 1)
- kőkereszt (Kossuth L.u. 4. hrsz: 189)
- kőkereszt, Mária Magdolna szobor, világháborús emlékmű a templomkertben (Szabadság tér 2, hrsz: 38)
- kőkereszt a gelsei útelágazásnál (hrsz: 51)
- kőkereszt (1909) az Ady E. u. 44. előtt (hrsz: 72)
- kőkereszt a Petőfi S. utcában (hrsz: 508)
- kőkereszt (1829) a dusnoki temetőben (hrsz: 529)
- kőkereszt külterületen (hrsz: 014)
- kőkereszt külterületen (hrsz: 059)
- kőkereszt külterületen (hrsz: 073)

A helyi építészeti, régészeti és természeti értékek védelmére önkormányzati rendelet alkotása szükséges, mely meghatározza a helyi védelemre javasolt épületek, építmények, régészeti lelőhelyek és természeti értékek körét, azok megóvásával, helyreállításával, esetleg hasznosításával kapcsolatos önkormányzati, valamint tulajdonosi kötelezettségeket ill. jogokat.

- Természeti értékek:

A volt kúria parkjában 3 db nagyméretű juhar levelű platánfa, egy szintén nagyméretű oszlopos tölgy, valamint tiszafasor található. Az előbb említett fákat az Önkormányzat helyi védettség alá helyezte.

A Csertán kastély kertjében védelemre érdemes értékes öreg fák találhatók.

- Környezetvédelmi szempontú értékelés

A térség környezetvédelmi helyzete jónak mondható. Szennyező iparág a közigazgatási területen nincs.

Talajszennyezést a szennyvizek házi szennyvíztárolóba történő elhelyezése, valamint a szippantott szennyvíz elhelyezések jelentenek. Az ilyen jellegű szennyezés fokozatosan megszűnik a szennyvízcsatorna tervezett létesítése után.

- Közművek

Pölöskefő község belterületén részleges közművesítettség biztosított: villamos energia, vezetékes gáz, vezetékes vízszolgáltatás, nyílt árkos csapadékvíz elvezetés.

A község szennyvizeit jelenleg házi szennyvíztárolókban gyűjtik, a szennyvízvezeték hálózat kiépítését az Önkormányzat tervbe vette.

- Településszerkezet, településkép

A község belterülete a 7529 sz., és a 7531 sz. út kereszteződésében helyezkedik el. Lakótelkei túlnyomórészt egy utcában, az É-D-i irányú Kossuth és Ady utcában alakultak ki. További belterületi községrész a településtől délre, a 7531 sz. út két oldalán lévő telkekkel Dusnok (Petőfi u.).

A beépítés a telkek alakjának megfelelően általában fésűs beépítés, ú.n. „hosszúházas”, utcára merőleges tetőgerincű épületekkel.

A telekhasználat és a beépítés gazdálkodó életmódot tükröz (melléképületek, istállók a lakóházzal egy sorban).

Újabban az életmód változásból adódóan megjelentek a „villaszerű” családi házak is, de a gazdálkodó életmód ezek egy részében továbbra is megmaradt.

Az épületek előtt a telkek túlnyomó többségében előkertet hagytak.

A településkép védelmében meg kell őrizni a település történeti, kulturális hagyományait őrző jellegzetes építészeti karakterét. Ennek érdekében a kialakult településrészek esetében – a művi és táji értékek figyelembe vétele mellett - az illeszkedésre kell törekedni, a terv szabályozási előírásaival ezt lehetővé tenni.

- Változtatási szándékok hatáselemzése

A településfejlesztési koncepció térbeli megjelenítése a rendezési tervekben a település fejlődését biztosítják, egyben többé-kevésbé módosítják a település jelenlegi arculatát, jellegét, kiterjedését.

A településrendezési tervben megfogalmazódnak a község rövid- és hosszútávú fejlesztési elképzelései, melyek megvalósulásuk esetén szükségképpen változtatnak a település eddigi kialakult képén.

A szándékolt változtatások a község településfejlesztési koncepciója alapján kialakított településszerkezeti terv szerint az alábbiak:

1. Új, beépítésre szánt területek:

- a. lakóterület fejlesztés a község K-i részén egy (valamint egy további tartalék) új utca nyitásával, külterület bevonásával.
- b. Lakóterület fejlesztés a két községrész közti külterületen, a 7531 sz. út két oldalán.
- c. kereskedelmi gazdasági területek a 7529 sz. közút déli oldalán a belterületről K-re eső külterületen, valamint Dusnok községrész volt majorjának területén.

2. Új, beépítésre nem szánt területek:

- a. új tervezett autópálya (M9), és véderdők
- b. új zöldterületek, közparkok az új lakóterületeken

- Hatáselemzés:

1. Új, beépítésre szánt területek:

- a. A község keleti részén az új lakóterület kialakítása egy, ill. két új utca nyitásával történik. E területen a telekosztás és a beépítés szabályozott formában történik, várhatóan villaszerű főépületekkel, de gazdálkodásra is alkalmas melléképületekkel történő beépítéssel.
- b. A D-i lakóterület fejlesztés során a közút két oldalának beépítésével a két községrész csaknem összeépül. A községrészek vizuális elválasztását az út mindkét oldalán egy-egy zöldterület biztosítja.
- c. Kereskedelmi gazdasági terület, mely a belterületről keletre a beépített területek folytatásaként jelentkezik. A szabályozási előírások szerint megkövetelt zöldterületi arány biztosítja, hogy illeszkedjen a falu kialakult képéhez.
- d. Kereskedelmi gazdasági terület Dusnok belterületén a volt major területén, melynek beépíthetőségi és előírt zöldterületi aránya a környezethez illeszkedést biztosítja.

3. Új, beépítésre nem szánt területek:

- a. A nagytávra tervezett új autópálya (M9) hatása látványként és környezeti hatásában is igen jelentős, de országos infrastruktúráis fejlesztés szempontjából fontos. Nyomvonala a közigazgatási terület K-i részét szeli át É-D-i irányban, szántók és rét területek igénybevétele. A belterületektől való aránylag kis távolsága miatt a faluképre is jelentős hatással bír. Környezetkárosító hatását enyhítendő az út Ny-i oldalán véderdők telepítése szükséges.

- b. A község tervezett belterületén négy új közpark kialakítását biztosítja a terv, melyekkel a település megjelenése egyértelműen javul.

- A művi és természeti értékek érintettsége a változtatás tükrében

- a. Helyi védelemre javasolt művi értékek:
Ezek a létesítmények részben belterületen (épületek, keresztek), részben külterületen (útmenti keresztek) található. Sem a kül-, sem a belterületen lévők esetében változás nem történik.
- b. Régészeti lelőhelyek: Az 1, 2, és 3. számú lelőhelyeket a tervezett fejlesztések nem érintik.

7. Összegzés

A község fejlesztési terve a lakókörülmények javítása, ellátási színvonal emelése, letelepedési lehetőségek biztosítása feltételeinek megteremtésével a lakók közérzetének javításával próbálja a népességmegtartó képességet növelni, a jelenlegi stagnáló népességszámot emelkedő helyzetbe hozni. A rendezési terv egyik feladata, hogy a helyi értékek védelmét rendeletileg biztosítsa, bemutatathatóságukat tegye lehetővé. A Helyi Építési Szabályzat rendelkezik a védelemre javasolt létesítmények környezetének védelmével is, míg a védett művi és természeti értékek védelmét, védetté nyilvánítás módszerét, a védett épületekkel kapcsolatos kötelezettségek és lehetőségek kidolgozását, fenntartása támogatását valamint az ezzel kapcsolatos szabálysértés szabályozását részletes önkormányzati rendelet alkotásával kell biztosítani.

A településfejlesztés rendezési tervben megjelenő elemei a jelenlegi beépített terület szerkezetét, településképet jelentősen nem változtatják meg, a fejlesztések új, jelenleg beépítetlen és a településkarakter domináns elemeitől térben elkülönült területek bevonásával jelentkeznek.

A község jelenleg elhatározott fejlesztési terve amellet, hogy lehetőséget biztosít a település lélekszámának növekedésére, a jelenlegi helyzetéből történő kitörésre, a területén lévő művi és természeti értékek megővését a lehető legnagyobb mértékben biztosítja.

A község korábbi művi emlékeinek, (katolikus templom, kastély, kúria, szobrok, keresztek) hosszútávon történő megtartása, védelme nemcsak helyi védelmi szempontból, de a község idegenforgalmának fejlesztése miatt is igen fontos.

A településfejlesztés elemei a jelenleg meglévő beépített terület szerkezetét, településképet alapvetően nem változtatják meg, a fejlesztések új területek bevonásával jelentkeznek.

Változás történik a településkép feltárlásában a D-i irányból érkező számára a tervezett lakóterület megjelenésével, ill. a két községrész összeépülésével. E terület kedvező megjelenését biztosítják a HÉSZ-ben rögzített beépítési feltételek.

A K-i irányú feltárlás szintén változik, egyrészt az új lakóterület várható kiépülése, másrészt a tervezett kereskedelmi, gazdasági terület megjelenése miatt.

Az autópálya megépítése megváltoztatja a 7529 számú úton közlekedők előtt feltárló képet egyrészt az út és kilátást gátló járuléka (véderdő) megjelenése, másrészt a két út kétszintű kereszteződésének kiépítése miatt.

1. Nyilatkozat

A településrendezési terv és az örökségvédelmi hatástanulmány készítője ezúton nyilatkozom arról, hogy a tervezett megoldások megfelelnek az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak.

Nyilatkozom továbbá arról, hogy az örökségvédelmi hatástanulmány régészeten kívüli részének elkészítésére jogosultsággal rendelkezem (a hatástanulmány alapjául szolgáló tervfajta – településrendezési terv – elkészítésére jogosult vagyok)

Nagykanizsa, 2006. július hó

Lénárt Erzsébet
településtervező
TT1-0072/01

Szobor a templomkertben
(hrsz: 38)

Világháborús emlékmű a templomkertben
(hrsz: 38)

Római katolikus templom
(hrsz: 38)

Pálffy kúria: jelenleg faluház (Ady E. u. 18, hrsz: 50/1)

Kereszt a Petőfi S. u. 19. előtt
(hrsz: 508)

Kereszt a gelsei útelágazásnál
(hrsz: 51)

Kereszt a templom előtt
(hrsz: 38)

Kereszt a 014 hrsz. út mellett

Ravatalozó a dusnoki temetőben (hrsz:529

Kereszt a temetőben (hrsz: 1)

**„Csértán” kastély Dusnokon (ma rehabilitációs intézet és foglalkoztató otthon)
(hrsz: 532)**

**Kereszt az Ady u. 44. előtt
(hrsz:72)**

**Kereszt a temetőben
(hrsz: 1)**

**1. Kereszt a temetőben
(hrsz: 1)**

**Kereszt a Kossuth u. 4. előtt
(hrsz: 189)**

B. KÖRNYEZET ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

Pölöskefő község közigazgatási területének jelentős hányada tartozik a Principális-csatorna kistájhoz. Földrajzi értelemben a Principális csatorna kistáját nyugatról az Egerszegi Domság, keletről pedig a Zalaapáti Hát nevű kistáj határolja. Emiatt a község közigazgatási területét nyugatról a már az Egerszegi Domsághoz tartozó Zalaszentbalázs közigazgatási terület határolja, míg keletről a már inkább a Zalaapáti Hát területéhez tartozó Gelse település közigazgatási területe határolja.

1. Vízügyvédelem

A település Magyarország szennyeződéserzékenységi térképe szerint a szennyeződésre érzékeny területek közé tartozik. A szennyeződés érzékenységi besorolás eme kedvezőtlen eleme egyrészt a Principális-csatorna közelségének köszönhető, másrészt pedig annak, hogy a felső talajrétegek áteresztő képessége közepes és a jó kategóriák között ingadozik.

A terület vízháztartása és hidrológiája összefüggésben van a környező dombhátak adottságaival (domborzati és eróziós összefüggés), ugyanis egyrészt a vizsgált terület adja a helyi lokális erózióbázisát a környező területek számára, így a dombhátakra hulló csapadékok részt vesznek a felszíni vizek táplálásában, ezért érdemes egy kissé tágabb környezetben is vizsgálni az összefüggéseket.

A dombhátakon, egymáson elhelyezkedő vízrekesztő és vízáadó rétegek sorozata nem tartalmaz számottevő mennyiségű rétegvizet a tápterületek korlátossága miatt. Ezek a képződményekből szivárgó, fakadó vizek, illetve rétegforrások formájában lép ki a víz. Ezek a vizek a felszíni vizek utánpótlásában táplálásában vesznek részt. Összefüggő talajvízszint csak a völgyekben alakul ki, ahol az időszakos vagy állandó vízfolyások a vizeket a befogadó vízfolyásokba vezetik a dombterületek felől.

Talajvizek a mélyebb fekvésű Principális völgyi területeken összefüggő vízszintet alkotnak. A talajvizek mindenkori mélységét a Principális-csatorna vízszintjének alakulása befolyásolja.

Pölöskefő térségében több szintben találhatók rétegvizek.

A felső kb. 40 méteres mélységben elhelyezkedő víztartóból öntözővíz minőségű vizek nyerhetők. A mélyebben fekvő vízáadók, amelyek rétegvízáadók, a felszíni szennyeződés szempontjából védettnek tekinthetők, mivel fölöttük jelentős agyagrégteg található. Ezek a vízáadók jó minőségű vizet képesek szolgáltatni, amely előkezelés (általában vastalanítás) után ivóvíz ellátási célra is felhasználhatók.

Pölöskefő térségében ezen felszíni víztartók minőségét rövidtávon és középtávon a földfelszínen végzett tevékenységek nem befolyásolják. A talajvizek minőségét már ma is képesek befolyásolni a felszíni eredetű szennyeződések.

Az előzőekben leírtak miatt a tervezett településfejlesztési programok végrehajtása nem járhat a felszín alatti vízkészletek szennyeződésével.

A felszíni vizek védelmére elő kell irányozni azt, hogy csak szennyezetlen csapadékvizek vezethetők a felszíni befogadóba, hiszen jelentős értéket képvisel a Principális-csatorna halformája. Szennyeződött csapadékvizek csak előtisztítás után vezethetők felszíni befogadó felé.

2. Természetvédelem

Pölöskefő közigazgatási területének egyik jellegzetessége, hogy különböző állapotú területek fordulnak elő rajta.

Pölöskefő közigazgatási területe nagyjából a Kacorlaki-patak és a Principális-csatorna közötti területen található.

A különböző élőhely típusok elhelyezkedése a következő.

Vizes élőhelyeként definiálható a Kacorlaki-patak, illetve a Principális-csatorna területe.

A Kacorlaki-patak, illetve a település belterületi területe között észak-déli irányban elnyúló területeken legelők és rétterületek közé ékelődött szántóföldi területek találhatók. Ezek között a területek között vannak olyanok, amelyek kevésbé degradálódtak és képesek betölteni a település közigazgatási területét érintő zöldfolyosó rendszerben a szerepüket.

A másik jellegzetes területrésze a település közigazgatási területének a Principális-csatorna közvetlen közelében elhelyezkedő területrészt, amely szintén észak-déli irányban húzódik végig a település közigazgatási területén.

A területrészt jellegzetességét az adja, hogy az erdőterületek váltakoznak rétterületekkel, amelyek közé néhol kisebb szántóterületi foltok csatlakoznak.

Ezen két előbb bemutatott területrészt része a NATURA 2000 területhálózatnak.

A harmadik jellegzetes területrészt Pölöskefő beépített belterületi része, illetve a Principális-csatorna nyugati oldalán elhelyezkedő, korábban már bemutatott területrészt között helyezkedik el.

Ez a területrészt tulajdonképpen nem más, mint a Kacorlaci-patak, illetve a Principális-csatorna között észak-déli irányban elhúzó lapos dombhát. Ez a dombhát, jellemzően mezőgazdasági művelés alatt álló szántóterületeket foglal magába.

Pölöskefő közigazgatási határán belül két élőhely típus az, amely feltétlen védelmet és megőrzést érdemel. Ezek a következők:

1) Az úgynevezett vizes élőhelyek

A címben jelzett élőhely típusok a vízfolyásokhoz kötődnek a település közigazgatási területén belül. Ezek egyrészt a Principális-csatornához kötődnek, amely észak-déli irányban húzódik végig a település közigazgatási területének a nyugati részén. Ezek az élőhelyek másrészt a Principális-csatorna mellékvízfolyásaihoz kötődnek. Például a Kacorlaci-patakhöz.

2) Természetközeli állapotú erdőterületek

A természetközeli állapotú erdőterületek Pölöskefő közigazgatási területén belül fordulnak elő. Ezen természetközeli állapotú erdőterületek legértékesebb részei azok, ahol a lágyszárú növényzet is őriz ritka, védett fajokat.

3) Rétterületek

A vizes élőhelyek, illetve a természetközeli állapotú erdőterületek környékén, azok mellett, illetve között elhelyezkedő rétterületek fenntartása természetvédelmi szempontból fontos feladat, mivel ezen területek képesek perforálni az erősen átalakított területrészek felől érkező zavaró hatásokat, másrészt összeköti az egymástól elszigetelt egyéb, kevésbé zavaró területrészeket. Másrészt ezek a területek számos állatfaj számára jelentenek például táplálkozó területeket.

A következőkben bemutatjuk Pölöskefő természeti környezetét

A Principális-csatorna térségében meg kell őrizni a Principális-csatornához kötődő vizes élőhelyeket. Ezek az élőhelyek elsősorban a csatorna medréhez köthetők, illetve a meder környéki mélyfekvéses területekhez. Értékük elsősorban abban áll, hogy legalább a Principális-csatorna medrében megmaradhatnak az újabb mederrendezési elveknek megfelelően a vizes élőhelyek. Ezeken az élőhelyeken a kisebb nádi-madarak, illetve halak (kövi csík, domolykó, csuka, keszeg) találhatóak, a hüllőkön (vízisikló) és kétélűeken (békák) kívül. A Principális-csatorna medrében újabban felbukkant az édesvízi rák is, amely jelenléte jelzi a vízminőség javulását, valamint a bolygatatlan mederben újraalakuló élőhelyek regenerációs folyamatát. Ezeket az élőhelyeket a tervezett fejlesztési programok végrehajtása nem érinti negatívan, mivel a település fejlesztésének az irányai nem a vizes élőhelyek felé mutatnak.

A következő értékes területrészek a Principális-csatorna nyugati oldalán elhelyezkedő erdő és rétterületek, illetve a Kacorlaci-pataktól keleti irányban elterülő területrészek. Ezek a területrészek jelenleg a NATURA 2000 területek között vannak nyilvántartva. Ezek a területrészek miatt jelenleg is védelem alatt állnak, a jövőben pedig a településrendezési terv nem tervez ezzel a védelemmel összeegyeztethetetlen fejlesztéseket, így fennmaradásuk településfejlesztési eszközökkel biztosított.

Összefoglalásképpen elmondhatjuk a következőket.

A település településfejlesztési programjában vázolt programelemek a természetvédelem céljaival összeférnek, ezért megvalósíthatók.

3. Környezetvédelem

A téma kidolgozásakor először áttekintjük a település környezetvédelmi helyzetét, majd bemutatjuk, hogy az egyes településfejlesztési célok hogyan illeszkednek a környezet és természetvédelmi célokhoz.

3.1 A település környezetvédelmi helyzete

A település majdnem teljes közműrendszerrel rendelkezik, ez kedvező. Szükség lenne a település teljes területére kiterjedően a csapadékvíz elvezető hálózat rekonstrukciója, illetve a teljes közművesítettség elérésére.

A település szilárd hulladék (és közte a lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok) elszállítása megoldott az előírások szerint. A település a nagykanizsai hulladékgyűjtő rendszerhez csatlakoztatott. Az ipari, kisipari eredetű hulladékok kezelését a hulladékot előállítóinak kötelessége megoldani.

A település távol esik a főutaktól. Az Egerszegi Domság szélén halad a Nagykanizsa – Zalaegerszeg főút, a Zalaapáti Hát szélén pedig az Újudvar – Pacsa közút. A Principális völgyet ezen a szakaszon nem érinti főútvonal, így a település csak mellékutakról közelíthető meg. A két főút között húzódó, Pölöskefő megközelítését lehetővé tevő közút alacsony terhelésű, nem forgalmas létesítmény, így ezt a települést csak igen minimálisan érintik a közlekedési ártalmak (zaj, légszennyezés).

A meglévő gazdasági (ipari) tevékenység szerepe a településen kicsi. A meglévő ipari területek a település belterületétől északra, illetve délre, a meglévő lakóterületektől jól elkülönültek. Ezért zaj- és légszennyezés nem éri a lakóterületeket számottevő mértékben.

A település levegőminőségére a legnagyobb befolyást a fűtési eredetű levegőszennyezés okozza, de ez a hatás csak a fűtési szezonra korlátozódik. A levegőszennyezés fő oka az, hogy a lakosság a fűtési idényben általában vegyes tüzelést használ. A gázfűtés mellett jelentős a fafűtés szerepe is. De ezek a jelenségek csak a fűtési idényben érvényesülnek, korlátozottan. Az ipari jellegű levegőszennyezés kicsi jelentőséggel bír.

Az előzőek figyelembe vétele alapján a következő összegző megállapításokat tehetjük. Pölöskefő község környezetvédelmi állapota jónak mondható, amelyet a következő években is meg kell őrizni ahhoz, hogy a település megőrizhesse ezt a jellegzetes vonását.

3.2 A településfejlesztési programok környezetvédelmi összefüggései

Pölöskefő településének egyik legmarkánsabb településfejlesztési programja új lakóterületek létrehozását célozza meg.

Új lakóterületek létrehozása tervezett a jelenlegi beépített belterület déli folytatásaként. Ezek az új lakóterületek nagyüzemi művelés alatt álló szántóföldek helyén kerül létrehozásra. Az új lakóterületek létrehozása ezen a területen azt eredményezi, hogy Pölöskefő eddig egymástól elválasztott belterületet részei között az összeköttetés megteremtődik.

Új lakóterület kerül kijelölésre még a meglévő belterület északkeleti irányú, jelentős bővítéssel. Ezen új lakóterület is csatlakozik a meglévő belterülethez. Ez a programelem is meglévő szántóföldi művelésű területek rovására kerül létrehozásra.

Az új lakóterülettől délre kerül létrehozásra egy kereskedelmi – szolgáltató terület is, szintén nagyüzemi mezőgazdasági művelés alatt álló területek helyén.

Az építendő szennyvíztisztító telep elhelyezésére kiszemelt terület a Szévíz-csatorna mellett célszerű helyen kap elhelyezést. Nyilvánvaló, hogy ha a lehető legjobb technológia kerülne alkalmazásra az új szennyvíztisztító telepen, akkor történne meg a lehető legkisebb zavarása, terhelése a tisztított szennyvíz elvezetésére igénybe vett vízfolyásnak.

A település belterületén létrehozandó zöldfelület kedvezőbb életfeltételek, életminőség elérését teszi lehetővé, így az sem környezetvédelmi, sem természetvédelmi szempontból nem kedvezőtlen.

Az előzőekben áttekintettük Pölöskefő településfejlesztések programelemei hatását a környezetre. Mivel a fejlesztések antropogén hatások által már átalakított területeken kerülnek létrehozásra, ezért a településfejlesztési programok végrehajtása nem eredményezi természeti értékek pusztulását.

3.3 Egyéb környezetvédelmi összefüggések

Korábban kijelentettük, hogy Pölöskefő településfejlesztésének egyik célja, hogy a fejlesztés ellenére a jó lakókörnyezet megőrzése megtörténjen. Ezen célok fényében vizsgáljuk meg, hogy a fejlesztések során az előzőekben elérni kívánt célok elérhetők-e?

Azon lakóterületek esetében, amelyek újabb területek belterületbe vonását kívánják, biztosított a meglévő belterületi lakóterületekhez történő kapcsolódás.

A települési infrastruktúra kiépítése és a lakóterületi utcák kiépítése esetén a lakóterületek működése a környezetre veszélyt nem jelent.

A létrehozandó kereskedelmi – szolgáltató területek a lakóterületektől jól elkülönítettek, a lakóterületektől távolabb helyezkednek el. Ez a telepítés lehetővé teszi, hogy a lakóterületeket a gazdasági területek felől ne érhesse számottevő zavaró (pl.: zaj) hatás. Természetesen ebben az esetben is gondot kell fordítani a kereskedelmi – szolgáltató területek közművesítésére.

C. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉSI JAVASLAT

A tervezési terület Pölöskefő község teljes közigazgatási területe. A település északon Kilimán és Hahót községekkel határos, további szomszédai keleten Gelse község, nyugaton Hahót és Zalaszentbalázs községek. Déli oldalról Kacorlak község közigazgatási területe határolja.

A település közigazgatási területén halad a 7529. j. Gelse-Zalaszentbalázs összekötőút, valamint a 7531. j. Magyarszerdahely – Pölöskefő összekötőút (belterületi részen Petőfi Sándor és Ady Endre utca). Az említett utak állami tulajdonú létesítmények, s ezek kapcsolják a települést az országos úthálózathoz. Az országos közúthálózat-fejlesztés szerint a település közigazgatási területén halad keresztül az M9 autópálya tervezett nyomvonala (nem végleges nyomvonal), a belterületi résztől keletre, a közigazgatási területet É-D irányban keresztülszelve.

Tervezett autópálya csomópont a község közigazgatási területét nem érinti, viszont az autópálya építés különbsztű keresztezés létesítését igényli a közigazgatási területen belül. Műtárgy építése szükséges az autópálya és a 7529. j. összekötőút keresztezésében.

A település belső úthálózata – kiszolgáló utak – önkormányzati tulajdonban vannak.

A település területét belföldi vasútvonal nem érinti, a keleti oldali szomszédos Gelse község közigazgatási területét keresztező Nagykanizsa-Szombathely vasútvonal, valamint Gelse község vasútállomása a 7529. j. ök. úton keresztül elérhető.

Pölöskefő községhez a nagyobb belterületi részen kívül egy kisebb lakott településrész (szintén belterület) is tartozik. Dusnok településrész a közigazgatási terület déli részén található. A kettő belterületi rész között a 7531. j. Magyarszerdahely – Pölöskefő összekötőút teremt kapcsolatot. A belterületi részek környezetében mezőgazdasági művelésű területek találhatók.

A jelenlegi közlekedési hálózatot részben elegendőnek tartjuk a település helyi, kistérségi (szomszédos települések) és az országos hálózathoz való kapcsolat kiszolgálására. A szomszédos települések közúton közvetlenül, vagy több állami út érintésével megközelíthetők. Északi irányban javasoljuk a Pölöskefő és Pöréte települések összeköttetését biztosító településközi összekötőút kiépítését, mellyel lerövidülnének a közúti távolságok (tömegközlekedés szempontjából is fontos szempont).

A község külterületi részeire szabályozásra nem kerülő meglévő utak vezetnek.

A belterületi részen lakóövezeti (falusias lakóövezet) és gazdasági-szolgáltató övezeti fejlesztések várhatók. Az új fejlesztési területek a szabályozási terv szerint belterületbe lesznek vonva, feltárásukra új utcákat kell nyitni.

A település területén a meglévő utak (utcák) esetében a szabályozásnál a jelenlegi telekhatárokhoz igazodtunk, s azokon a szakaszokon, ahol az OTÉK szerinti szabályozási szélességek nem biztosíthatók - terepadottságok, műemlékvédelem miatt vagy előkertek megszüntetésével jár a szélesítés - a szabályozási szélesség elegendőségét mintakeresztszelvényekkel igazoltuk (a mellékelt mintakeresztszelvények tájékoztató jellegűek, a végleges mintakeresztszelvények az adott terepviszonyokhoz igazodva, a kiviteli tervek készítésekor az érintett hatóságok előírásai szerint pontosítandók!). A zsákutcák végén gépjármű-fordulók kialakítását irányoztuk elő.

A közigazgatási területen az úthálózat az alábbi elemekből áll:

- gyorsforgalmi út az M9 autópálya;
- országos mellékút a 7529. j. Gelse — Zalaszentbalázs összekötőút, és a 7531. j. Magyarszerdahely — Pölöskefő összekötőút;
- településközi összekötőút a Pötréte település irányába kiépítésre javasolt út;
- kiszolgáló út a település többi útja.

Az útkategória szerinti besorolást, szabályozási szélességeket ld. mellékelt táblázatban.

A tervezési terület közlekedési hierarchiáját a szerkezeti tervlap tartalmazza.

A település közigazgatási területén belül fontosabb közúti csomópont kialakítása nem szükséges.

A tervben javaslatot teszünk a 7529. j. út nyomvonalának az Ady utcán történő egyenes átvezetésére.

A településközpontban a Szabadság tér jelenlegi Y alakú csomópontja a jövőben háromágú körforgalommal épül át (tervvel rendelkezik), mely a forgalom biztonságosabbá tételén túl a településközpontban található középületek környezetét esztétikusabbá teszi.

A lakott belterületen a gyalogos közlekedés járdákon történik. A meglévő utaknál és a tervezettekénél is az útburkolat mindkét oldalán gyalogjárda kialakítását javasoljuk – kivéve azokon területeken, ahol a beépítés egyoldali. A belterületen 8m-es, vagy annál szűkebb szabályozási szélesség esetén javasoljuk az utak vegyesforgalmú jellegű kialakítását, önálló járda nélkül.

A közigazgatási területen belül az önkormányzat kerékpárutak kiépítését nem tervezi. A jelenlegi és várható forgalom nagyság nem indokolja önálló kerékpárút kiépítését. A kerékpárosok a meglévő úthálózatot használhatják a kerékpározásra. A jelenlegi és a becsült forgalmi adatok alapján lehetőség nyílik az utak kerékpározható útként történő kijelölésére.

A helyi forgalmat lebonyolító tömegközlekedési eszközök - autóbuszok - a tervezési területen belül több megállóhellyel is rendelkeznek. Meglévő autóbusz megállóhelyek találhatók a belterületi részen a 7529. és 7531. j. ök. utak mentén (három helyen), valamint a Dusnoki településrészen egy helyen. Az autóbusz-megállót öbölben kell elhelyezni, s a belterületen a szabályozási szélességen belül kell azoknak helyet biztosítani. A megállóhelyek elérhetőségét max. 500 m-ben határozzuk meg. A településen belül tervezett lakóövezet fejlesztések meglátásunk szerint további autóbusz megállóhelyek kialakítását nem igénylik.

A menetrend szerint közlekedő autóbuszjáratok a települést az országos mellékutak igénybe vételével közelítik meg, a menetiránynak megfelelően keleti, nyugati, illetve keleti irányból. A Pötréte település felé javasolt településközi összekötőút kiépítésével a község északi irányból is járhatóvá válna a menetrendszerinti buszok számára, és a jelenlegi közúti távolságok rövidülésével új, gazdaságosabb útvonalak keletkeznének.

A szabályozási vonalakon belül elhelyezésre javasolt közlekedési létesítmények közé – a lehetőségek függvényében – zöldfelület kialakítását javasoljuk. A gépjárművek parkolását telken belül kell megoldani (leállósávok kialakítására a terepadottságok, illetve a szűk keresztmetszetek miatt nincs lehetőség), továbbá közterületi parkolók kialakítása szükséges a köztemető, illetve a közintézmények (Polgármesteri Hivatal, templom, stb.) környékén.

A mellékelt táblázatok a jelenlegi (2004) és a távlati (2025) forgalmi adatokat tartalmazzák. A távlati becsült forgalom meghatározása az 'ÚT 2-1.118:2000 (Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel) szabvány szerint történt. A számoláshoz a 2004. évi forgalomszámlálási adatokat használtuk.

PÖLÖSKEFŐ KÖZSÉG TELEPÜLÉSTERVEZÉSI TERVÉNEK KÖZLEKEDÉSI HIERARCHIÁJA

Sorszám	Út jele (száma, neve, vagy hrsz.-a)	Útkategória	Szabályozási szélesség, *(védtávolság)	Úthálózati szerep	Tulajdonos	Szabályozási szélesség mintakeresztelvénnel igazolandó
A1	M9 gyorsforgalmi út	K.I.A.	(100-100m)	Autópálya	Állami	
OM1	7531. j. Magyarszerdahely-Pölöskefő ök. út (Petőfi S. és Ady E. utca)	K.V.A. B.IV.b.B.	(50-50m) 14,3m-	Országos mellékút	Állami	kell (1)
OM2	7529. j. Gelse - Zalaszentbalázs ök. út	K.V.A. B.IV.b.B.	(50-50m) 16m	Országos mellékút	Állami	kell (1)
GY1	Pötréte felé vezető településközi összekötőút (Kossuth L. utca és 113/4 hsz-ú Ady E. utca)	B.V.c.B. K.VIII.B.	12m- 16m-	Településközi összekötőút	Önkormányzati	kell (2) kell (3)
K1	Széchenyi István utca 014 hrsz-ú út	B.VI.d.B. K.VIII.C.	12m- 10m	Kiszolgálóút Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (4)
K2	0113 hrsz-ú út, és D-i irányú meghosszabbítása	K.VIII.C.	8m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (5)
K3	149 hrsz-ú utca	K.VIII.C.	8m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (5)
K4	133 hrsz-ú utca	K.VIII.C.	7m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (6)
K5	OM1-ből nyíló utca	K.VIII.C.	8m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (5)
K6	OM1-ből nyíló utca	K.VIII.C.	8m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (5)
K7	085 hrsz-ú utca	K.VIII.C.	16m-	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	
K8	084 hrsz-ú utca	K.VIII.C.	8m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (5)
K9	OM1-ből nyíló utca	K.VIII.C.	8m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (5)
K10	93 hrsz-ú utca	K.VIII.C.	7m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (6)
K11	Jókai Mór utca 081 hrsz-ú út	B.VI.d.B. K.VIII.C.	10m	Kiszolgálóút Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (4) kell (4)
K12	082/1 hrsz-ú utca	K.VIII.C.	8m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	kell (5)
K13	080 hrsz-ú utca	K.VIII.C.	14m	Vegyesforgalmú	Önkormányzati	
K14	064 és 059 hrsz-ú utca	B.VI.d.B.	14m	Kiszolgálóút	Önkormányzati	
K15	Új telekosztást feltáró utca	B.VI.d.B.	14m	Kiszolgálóút	Önkormányzati	
K16	K14 és K15 utcák közötti NY-K-i irányú utca	B.VI.d.B.	20m	Kiszolgálóút	Önkormányzati	
K17	10 hrsz-ú utca	B.VI.d.B.	12-15m	Kiszolgálóút	Önkormányzati	

Közi hivatal

Táblázatok:

Út megnevezése	Szelvény	Fekvés	2004-es forgalomszámlálási adatok (egységjármű/nap)	2025-ös becsült forgalmi adatok (egységjármű/nap)
7531	0+100	K	294	400
7529	3+300	L	394	556

2004-es adatok
(egységjármű/nap)

Út sz.	Szelv.	Fekvés	Személy gépj.	Autóbusz	Tehergépj.	Motor	Nehézség épj.	Összesen
7531	0+100	K	153	52	35	9	45	294
7529	3+300	L	218	36	50	12	78	394

2025-ös adatok
(egységjármű/nap)

Út sz.	Szelv.	Fekvés	Személy gépj.	Autóbusz	Tehergépj.	Motor	Nehézség épj.	Összesen
7531	0+100	K	220	48	53	10	69	400
7529	3+300	L	313	33	76	14	120	556

Megjegyzés: a 7531. j. Magyarszerdahely – Pölöskefő ök. út 0+100 sz. szelvényére vonatkozó forgalomszámláló állomás Magyarszerdahely község közigazgatási területén belül található.

D. KÖZMŰFEJLESZTÉSI JAVASLAT**Vízellátás**

A település ivóvízellátása a Zalaszentbalázsról történik. Ezen a rendszeren található Börzönce, Kacorlak, Pölöskefő és Dusnok. Zalaszentbalázson két mélyfúrású kút üzemel. A kutak mellett egy 600 m³ kapacitású vastalanító működik. A rendszer 2 db 100 m³-es víztárolója a Pusztatón kerültek elhelyezésre.

Az üzemeltető adatszolgáltatása alapján a rendezési tervvel érintett területeken 4.5 bar hálózati nyomás áll rendelkezésre.

Az üzemeltető Dél-Zalai Víz- és Csatornaművel lefolytatott előzetes egyeztetés szerint a település vízellátásában fennakadások, vízhiány, vagy nyomásingadozások nem jellemzőek.

Pölöskefő és Dusnok település vízellátására NA100 és NA150 méretű KMPVC ágvezetékek kerültek kiépítésre. A meglévő hálózaton — üzemeltetési tapasztalatok szerint — üzemzavar nem volt tapasztalható, ezért a vezetékek cseréje, kiváltása a település egészét tekintve sehol sem indokolt.

A tervben szereplő fejlesztések vízellátása, az üzemelő rendszerhez kapcsolódva tervezhető, vízigényük kielégíthető.

A tervezésre kerülő hálózat paramétereit — különös tekintettel az oltóvíz biztosíthatóságára — a várható vízigény alapján kell meghatározni. Előzetes becslések alapján az új gerincvezetékek méretét a meglévő hálózat átmérőjéhez igazodva NA100 és NA150 méretű csövekből kell tovább építeni.

Pölöskefő és Dusnok kommunális vízfogyasztása mintegy 55 m³/d-ra tehető.

A rendezési terv által megadott új területek ivóvízellátását helyszínrajzi nyomvonalú vezetékek kiépítésével javasoljuk.

A kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági területek vízigénye — a vonatkozó Műszaki Irányelvek 3.3.2. pontja szerint (távlatban telepítendő ipartelepek, mezőgazdasági üzemek fajlagos vízigénye alapján — további 8 m³/d hektáronként, azaz hozzávetőlegesen 80 m³/d.

A kialakításra kerülő lakótelkek várható vízigénye — telkenként 3 fő x 150 l/nap értékkel számítva — 66 m³/d.

Szennyvízelvezetés

Pölöskefő és Dusnok települések területén szennyvízcsatorna hálózat nincs kiépítve, a szennyvizek összegyűjtése egyénileg, a telkeken kialakított szennyvízgyűjtőkben történik. A közműpótló műtárgyakkal összegyűjtött szennyvizek szennyvíztisztító telepre juttatása szippantós kocsikkal történik.

A keletkező szennyvizek gravitációs úton történő összegyűjtését helyszínrajzi nyomvonalú, NA200/KGPVC csatornával javasoljuk, mely megfelel az üzemeltető által előírt tisztíthatósági és minőségi követelményeknek. A szennyvizek kezelése a Gelsén megvalósításra kerülő új szennyvíztisztító telepen oldható meg. A helyszínrajzon feltüntetett helyen egy szennyvízátemelő telepítését javasoljuk, mely nyomóvezetékekkel a gelsei hálózathoz kapcsolódna.

Az engedélyezési és kivitelezési tervezés során – pontosabb geodéziai mérések alapján – előfordulhat, hogy egyes helyekről nem lehet gazdaságosan (nagyobb fektetési mélység) az összegyűjtött szennyvizeket gravitációsan az említett átemelőig vezetni, ezért szükség lehet helyi átemelők beépítésére.

A községben várhatóan keletkező szennyvíz mennyisége — a várható vízigények alapján — 160 m³/d.

Csapadékvíz elvezetés

A község területe a domborzatnak megfelelően nyugati irányban lejt. A csapadékvizek két irányban kerülnek összegyűjtésre, mivel észak-nyugaton és dél-nyugaton is található befogadó. A lefolyó csapadékvizek befogadója a község északi részén a Szévíz-csatorna, mely még északabbra a Zala folyóba torkollik. Pölöskefő déli része és Dusnok településrész csapadékvizeinek befogadója a Kacorlaci patak, mely Dusnok és Kacorlak között köt be a Principális-csatornába.

A csapadékvizek elvezetésének irányát a meglévő domborzati viszonyok határozzák meg.

A csapadékvíz-elvezetés a település nagy részén nyíltárkos, egy kisebb részén szabályozatlan.

A tervezett fejlesztési területeken, az utak mellett — a meglévővel azonosan — nyílt árkos vízelvezető rendszert javasolunk kialakítani, ahol azonban a szabályozási szélesség ezt nem teszi lehetővé, ott zárt gravitációs csapadékcsonát kell építeni.

A nyílt árkos vízelvezetést célszerű megtartani a meglévő utak esetén is. Helyszínrajzunkon a csapadékvíz-elvezetés irányát a meglévő árkok és terep lejtéseknek megfelelően feltüntettük.

Gázellátás

A település a földgázt Zalaszentbalázs felől D90 méretű PE vezetéken kapja, mely 3 bar nyomáson üzemel. Pölöskefő és Zalaszentbalázs összekötő út déli oldalán — Zalaszentbalázshoz közelebb — egy MBM-100 tip. gázfogadó állomás üzemel, innen ágazik le a települést ellátó gázvezeték.

A településrészek ellátását biztosító gázvezeték-hálózat — a D90-es vezetékről leágazva — D63, D40 és D32 méretű és PE anyagú műanyagcsövekből épült ki. Az üzemeltető adatszolgáltatása alapján az elosztó hálózat jelenleg 3 bar-os nyomással üzemel.

A gázelosztó vezeték biztonsági övezetére a következő jogszabályok irányadók: 1993. évi XLVIII. tv. 32.§.1./ - 5./ bek., 203/1998. /XII. 19./ Korm. r. 19/A.§., 80/2005. /X. 11./ GKM rendelet.

A középnyomású gázelosztó-vezetékek védőtávolsága épülettől — a vonatkozó helyszínrajzon feltüntetettek szerint — 4,0-4,0 m. A védőtávolságot — a hivatkozott rendeletek alapján — biztonsági övezetként kell alkalmazni, melyen belül a vonatkozó tilalmakat és korlátozásokat be kell tartani.

Az új területek gázellátása — Gázszolgáltatóval lefolytatott előzetes egyeztetés szerint — a meglévő hálózat bővítésével megoldható. Az új területek ellátásának tervezését megelőzően, a konkrét gázigényt a Szolgáltató felé időben jelezni szükséges.

A jelentkező igények kielégítésének módját — hálózatbővítés, üzemeltetési nyomás emelése, esetleg a szabályozó állomás cseréje — a konkrét gázenergia-igény figyelembe vételével a Gázszolgáltató határozza meg.

E. VILLAMOS ENERGIA ELLÁTÁS ÉS TÁVKÖZLÉSI JAVASLAT

1.1 Villamos energiaellátás

A tervezési területen a meglévő létesítmények és kommunális fogyasztók ellátására a villamos energiaellátó rendszerek és létesítmények kiépültek.

A fejlesztések során keletkező új villamos energiaigényeket a meglévő elosztó hálózat bővítésével, új elosztóhálózatok létesítésével, új táppontok létesítésével lehet kielégíteni.

A villamos hálózatokra vonatkozóan az új elosztó hálózatokra kiviteli tervet kell készíteni, melyet előzetesen és a tervezés során egyeztetni kell az áramszolgáltatóval, ill. a nyomvonalal érintett összes közművel.

A gazdasági és lakóterület fejlesztések áramellátását földkábelrel javasoljuk megoldani.

A kiviteli tervek készítése során fokozottan figyelembe kell venni az MSZ 7487, MSZ 2364, MSZ 1585, MSZ151, 2/2002 (I. 23.) BM rendelet 3. Melléklet, MSZ 13200, MSZ13207 szabványok, a villamos művek biztonsági övezetéről szóló 122/2004. (X.15.) GKM számú rendeletet.

1.1.1. 20 kV-os szabadvezetéki elosztó hálózat

Pölöskefő és a szomszédos Dusnok községek villamos energia ellátását 1-1 db oszloptranzformátor állomás biztosítja jelenleg.

A 20 kV-os szabadvezetéki elosztó hálózatot az alábbiak szerint kell bővíteni:

- ◆ A Pölöskefői 20 kV-os leágazásról kell indítani 050hrs-ú ipari terület ellátását biztosító TR leágazó vezetéket célszerűen a Szévíz csatorna mellett.
- ◆ A Dusnoki 20 kV-os leágazóról kell a lakóövezet miatt besűrített TR állomást megtáplálni.

A belterületbe vont területeken húzódó 20 kV-os légvezetékes hálózatot szabványosítani kell.

A meglévő leágazó vezetékek a tervszerű karbantartás mellett alkalmasak a biztonságos villamos energia ellátásra.

A létesítendő új táppontok és leágazó vezetékek esetén a kiépítés előtt kiviteli tervek készítése szükséges.

A légvezetékek biztonsági övezete a 122/2004. (X.15.) GKM rendelet 7. §-a szerint:

Föld feletti vezetékek - ideértve az oszloptranzformátor-állomásokat is - biztonsági övezete a vezetékek névleges feszültségétől függően, a vezetékek mindkét oldalán a szélső, nyugalomban levő áramvezetőktől vízszintesen és nyomvonalukra merőlegesen mért, következő távolságokra levő függőleges síkokig terjed:

A tervezett autópályával párhuzamosan haladó 120 kV-os távvezeték biztonsági övezete a szélső vezetőtől mért 13-13 m.

A 20 kV-os elosztóhálózat biztonsági övezete külterületen a szélső vezetőtől mért 5-5 m. Belterületen 2,5-2,5 m.

Nagy- és kisfeszültségű föld feletti vezetékek biztonsági övezetében tilos:

a) a villamosműhöz nem tartozó

- oszlop, torony, önálló tartószerkezet, daru, állványzat,
- A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó –külön jogszabály rendelkezései szerint – robbanás és tűzveszélyes anyag (pl. gáz, benzin, olaj) tárolására alkalmas tartály.

- üzemanyagtöltő állomás

- gémeskút, nyitott állapotban föld felszínétől mért 4 m-nél magasabb sorompó,

- magasles, lőtér létesítése;

b) robbantás;

c) anyag tárolása és felhalmozása

- oly módon, hogy az az oszlop járművel való megközelítését akadályozza,

- nem éghető anyagok 2 métert meghaladó magasságú tárolása (pl. siló, víztartály, építőanyag), amelynél a mértékadó magasság a depónia-ember-eszköz-mozgástér együttes mérete,

- az oszlopszerkezetben és az alapozásban agresszivitásuk miatt kárt okozó vegyi anyagok tárolása és felhalmozása,

- A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó- külön jogszabály rendelkezései szerint- robbanás- és tűzveszélyes anyagok (pl. nád, fa, gumi, hulladék, szilárd, folyékony, gáznemű tüzelő- és üzemanyag, lőszer) tárolása és felhalmozása, a mezőgazdasági termelésben szükségszerűen, ideiglenesen a táblán maradó szalmabála, valamint nem kazlázott széna kivételével;

d) munkavégzés

- a c) pontban felsorolt A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó – külön jogszabály rendelkezései szerint -robbanás- és tűzveszélyes anyagokkal, kivéve a mezőgazdasági termeléssel együtt járó szokványos munkaműveleteket,

- a jármű (gépjármű, mezőgazdasági vontató, munkagép stb.) üzemanyaggal való feltöltése,

- a c) pontban említett A-C tűzveszélyességi osztályba tartozó – külön jogszabály rendelkezései szerint -robbanás- és tűzveszélyes anyagok elégetése, kivéve a mezőgazdasági munkák végzése során szükségszerűen a táblán maradó szármadarványt, valamint a tarló égetését. A tarló, illetőleg a szármadarvány égetésénél meg kell tartani az Országos Tűzvédelmi Szabályzat előírásait.

e) a föld felszínétől mért 3 méternél magasabb idegen létesítményhez tartozó fémhuzal, sodrony, lánc, ki- vagy átfeszítése, továbbá 3 méternél magasabb kerítés létesítése, kivéve a távközlési vezetékeket, valamint a villamos káram (villanypásztor) vezetékeket.

g) komló vagy egyéb -4 métert meghaladó- magasnövésű futónövény termesztése;

h) sárkányeresztés, repülőmodellezés;

i) a vezetékek oszlopára jogosulatlan személynek felmászni.

1.1.2. Transzformátor állomások

A belterületeken meglévő transzformátor állomások karbantartás mellett a meglévő fogyasztók kiszolgálására alkalmasak. A teljesítménybővítéseket a gép cseréjével biztosítani lehet.

- ♦ 050 hrsz-ú ipari övezet ellátására új OTR állomás besűrítése javasolt.
- ♦ Dusnok és Pölöskefő között kialakítandó lakótelkek villamos energia ellátása céljából TR állomás beépítése javasolt az érintett területre. Evvel a pölöskefői transzformátor állomásban szabad kapacitást lehet teremteni, miután körzethatár kialakításával a hálózat optimalizálása megtörténik.
- ♦ A meglévő transzformátor állomásból így a település közepén létrehozandó gazdasági terület energia igénye ill. a nemesi dűlőnél létrehozott új lakóövezet energiaigényei új áramkörök indításával biztosíthatóak lesznek.

A létesítendő új transzformátor állomás esetén a kiépítés előtt kiviteli terv készítése szükséges.